

ไปจัดการกับห้าง ข. หุ้นส่วนผู้จัดการห้างต้องรับผิดชอบด้วย ส่วน ค. ผู้รับโอนหุ้นของ ก. นั้นเมื่อห้างยังไม่เลิก ก็ฟ้องให้ ค. รับผิดชอบไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1095

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 691/2524
หน้า 666

นางพรพิมล ภูภิรมย์รัตน์
นายสุขสันต์ ภูภิรมย์รัตน์ กับพวก

โจทก์
จำเลย

จำเลยที่ 1, 2 ร่วมกันลงลายมือชื่อส่งจ่ายเงินตามเช็คพิพาทแก่โจทก์เพื่อชำระหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัดซึ่งต่อมาได้เลิกกิจการ จำเลยที่ 1 ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการต้องร่วมรับผิดชอบเงินตามเช็คพิพาทแก่โจทก์ จำเลยที่ 2 ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ลงลายมือชื่อในเช็คพิพาทเป็นการเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด จึงต้องร่วมรับผิดชอบต่อโจทก์เช่นเดียวกับจำเลยที่ 1

หมายเหตุ มาตรา 1089 ถึง มาตรา 1091 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

มาตรา 1092

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 901/2508

นางแจ่ม หวังหลี่

โจทก์

หน้า 2410

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไคเต็กหลี กับพวก

จำเลย

ห้างหุ้นส่วนจำกัดจำเลยเข้าตึกแถวพิพาทจากโจทก์เพื่อทำการค้า ต่อมาผู้จัดการ
ห้างจำเลยซึ่งเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบถึงแก่กรรม เมื่อคดีไม่มีประเด็นเรื่องการเลิก
ห้างโดยมีการชำระบัญชี จึงย่อมจะถือว่าห้างจำเลยยังคงตั้งอยู่เท่าเวลาที่จำเป็นเพื่อการชำระ
บัญชีไม่ได้ และเมื่อห้างจำเลยซึ่งเป็นผู้เข้าตึกรายนี้สิ้นสภาพบุคคลแล้ว สัญญาเช่าระหว่าง
โจทก์กับห้างจำเลยก็ย่อมเป็นอันระงับไป บริวารของห้างจำเลยจึงย่อมไม่มีสิทธิที่จะอยู่ใน
ตึกแถวของโจทก์ได้โดยชอบต่อไป

หมายเหตุ มาตรา 1093 ถึงมาตรา 1094 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

มาตรา 1095

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 590/2520

บริษัทซัมมิทอินดัสเทรียล จำกัดฯ
ห้างหุ้นส่วนจำกัด ล. วิจิตรก่อสร้าง
กับพวก

โจทก์
จำเลย

ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยไม่จำกัดจำนวน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1077 (2) เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบชำระหนี้ได้ทันที จำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนจำกัดจำเลยที่ 1 จึงต้องรับผิดชอบร่วมกับจำเลยที่ 1 จะอ้างว่าต้องรอให้มีการเลิกห้างหรือล้มละลายก่อนหรือจะต้องปรากฏว่าห้างไม่มีทรัพย์สินพอชำระหนี้หาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1035/2520
หน้า 614

นายสมบูรณ์ โกวิทธรรมกรณ์
ห้างหุ้นส่วนจำกัด นำศิลป์การพิมพ์
กับพวก

โจทก์
จำเลย

ห้างหุ้นส่วนจำกัดเชิด ก. ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบคนหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจจัดการกิจการของห้าง ห้างต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ ก. ก่อขึ้นในกิจการของห้าง ก. ซึ่งสอดเข้าไปจัดการกับห้าง ข. หุ้นส่วนผู้จัดการห้างต้องรับผิดชอบร่วมด้วย ส่วน ค. ผู้รับโอนหุ้นของ ก. นั้น เมื่อห้างยังไม่เลิกก็ฟ้องให้ ค. รับผิดชอบไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1095

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1969/2520

บริษัทไทยอเมริกันก่อสร้าง แอนเอน
ยีเนียร์ริง จำกัด
ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศรีอุบลก่อสร้าง
กับพวก

โจทก์
จำเลย

จำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 4 ไปติดต่อกับโจทก์ในนามของห้างจำเลยที่ 1 ขอซื้อคอนกรีตผสมเสร็จเพื่อใช้ในการก่อสร้าง โจทก์ทำใบเสนอราคา เงื่อนไขการส่งของ และการชำระเงินเสนอต่อจำเลยที่ 1 ต่อมาเกิดการตอบตกลงซื้อและเสนอใบสั่งซื้อต่อโจทก์ โจทก์จึงส่งคอนกรีตผสมเสร็จให้จำเลยที่ 1 ณ สถานที่ก่อสร้าง ถึงแม้ว่าจำเลยที่ 4 เป็นผู้สั่งซื้อ

ในหนังสือตอบตกลงซื้อและเสนอใบสั่งซื้อก็พิมพ์กระดาษแบบจดหมายซื้อของห้างจำเลยที่ 1
ท้าวความถึงคำเสนอของโจทก์ต่อจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 1 ทำหนังสือแต่งตั้งจำเลยที่ 4
ต่อ ท. ให้เป็นผู้ดูแลงานก่อสร้างแทนจำเลยที่ 1 และเป็นตัวแทนจำเลยที่ 1 ในการติดต่อกับ
ท. การรับเงินค่าก่อสร้างจาก ท. แต่ละงวด จำเลยที่ 2 เป็นผู้รับเงินก็มี จำเลยที่ 4 เป็น
ผู้รับเงินก็มี ทั้งจำเลยที่ 1 มีข้อสัญญาอยู่กับ ท. ด้วยว่าจะไม่เอางานส่วนใดไปให้ผู้อื่นรับ
จ้างช่วงอีกทอดหนึ่งโดยมิได้รับอนุญาตจาก ท. ดังนั้น จำเลยที่ 1 จึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์
และเป็นหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดชอบจึงต้องร่วมกับจำเลยที่ 1 รับผิดชอบโจทก์ด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ 2039/2520 นางสุปราณี สุนทรสวัสดิ์ โจทก์
หน้า 1606 ห้างหุ้นส่วนจำกัด สมุนสังสิทธิ์ฯ กับพวก จำเลย
จำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด จึงต้อง
ร่วมรับผิดชอบโจทก์

คำพิพากษาฎีกาที่ 928/2521 นายอดุลย์ ภาวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม โจทก์
หน้า 610 บริษัท อ. สุขสันต์พาณิชย์ จำกัด กับพวก จำเลย

เดิมได้มีการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดจำเลยที่ 2 ขึ้นก่อน ต่อมาต้องใช้ทุนมากจึง
ได้จัดตั้งเป็นบริษัทจำกัดจำเลยที่ 1 ขึ้น แต่ก็มีวัตถุประสงค์ในการซื้อขายที่ดินเช่นเดียวกัน
จำเลยที่ 1 ออกใบรับเงินค่าเช่าซื้อที่ดินให้โจทก์และยังมีหนังสือถึงโจทก์เกี่ยวกับการทำ
ถนนและท่อระบายน้ำ โดยกรรมการผู้จัดการลงชื่อและประทับตราบริษัทจำกัดจำเลยที่ 1
ในหนังสือนั้น เห็นได้ว่าจำเลยที่ 1 ยินยอมรับเอากิจการจัดสรรที่ดินของจำเลยที่ 2 มา
ดำเนินการร่วมกับจำเลยที่ 1 ด้วย และยินยอมที่จะปฏิบัติตามสัญญาเช่าซื้อที่จำเลยที่ 2 ทำ
ไว้กับโจทก์ แม้จำเลยที่ 1 จะมีได้ลงนามในสัญญาเช่าซื้อ จำเลยที่ 1 ก็ต้องร่วมรับผิดชอบด้วย

จำเลยที่ 3 เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการห้างฯ จำเลยที่ 2 ซึ่งจะต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้สิน
ของห้างฯ จำเลยที่ 2 โดยไม่จำกัดจำนวน จึงต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัวร่วมกับจำเลยที่ 2 ด้วย

จำเลยไม่ชวนชวหาซื้อวัสดุก่อสร้างไว้ทำถนนและท่อระบายน้ำตามสัญญา และ
ต่อมาวัสดุก่อสร้างมีราคาแพงก็มีใ้ช้ว่าจะหาซื้อไม่ได้เสียทีเดียว ในกรณีนี้ไม่ใช่เหตุสุดวิสัย
อันจะทำให้การชำระหนี้กลายเป็นพ้นวิสัย

ตามคำขอท้ายฟ้องขอให้บังคับจำเลยทำถนนและท่อระบายน้ำตามสัญญาเช่าซื้อ
เท่านั้น ศาลจะพิพากษาว่า หากจำเลยไม่ทำให้โจทก์จ้างบุคคลภายนอกทำโดยให้จำเลยเป็น
ผู้เสียค่าใช้จ่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 วรรคสอง ไม่ได้ เพราะ
เป็นการพิพากษาเกินคำขอ

สัญญาเช่าซื้อที่ว่า ถ้าผู้ให้เช่าซื้อผิดสัญญา ยอมให้ผู้เช่าซื้อฟ้องเรียกเบี้ยปรับอีก
โสดหนึ่งด้วย โจทก์จึงฟ้องให้จำเลยปฏิบัติตามสัญญาคือทำถนนและท่อระบายน้ำ นั้น กับเรียกร้อง
เอาเบี้ยปรับได้ทั้งสองกรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 381 วรรคแรก

หมวด 4
บริษัทจำกัด

ส่วนที่ 1

สภาพและการตั้งบริษัทจำกัด

มาตรา 1096

คำพิพากษาฎีกาที่ 86/2512
หน้า 110

บริษัทสุกรสามัคคีเจริญผล จำกัด
นายสองเสียงหรือจิ้งฮวด แซ่เซียง

โจทก์
จำเลย

จำเลยกับพวกประมุขสิทธิขายเนื้อสุกรโดยเสียค่าตอบแทนหรือค่าบำรุงให้แก่เทศบาลเป็นเงินจำนวนหนึ่งกับเสียค่าเช่าเป็นรายวัน จำเลยเข้าขายเนื้อสุกรที่เขียงที่ประมูลได้แต่ยังไม่ได้ทำสัญญาเช่าจากเทศบาล เพราะจำเลยกับพวกยังไม่มีเงินพอจะชำระค่าตอบแทนหรือค่าบำรุงให้เทศบาล ต่อมาได้มีการตั้งบริษัทโจทก์ขึ้นโดยจำเลยกับพวกและผู้มีชื่อคนหนึ่งเป็นผู้ถือหุ้น บริษัทโจทก์ทำสัญญาเช่าเขียงหรือแผงจากเทศบาลโดยเสียเงินค่าบำรุงให้แก่เทศบาลตามจำนวนเงินที่จำเลยกับพวกประมูลไว้ จำเลยกับพวกมิได้คัดค้าน ดังนี้ บริษัทโจทก์เป็นนิติบุคคลต่างหากจากจำเลยกับพวก เมื่อบริษัทโจทก์เป็นคู่สัญญากับเทศบาลและจำเลยยอมให้บริษัทโจทก์เป็นผู้เช่าแล้ว บริษัทโจทก์จึงมีสิทธิที่จะใช้เขียงจำหน่ายเนื้อสุกรได้อย่างฐานะผู้เช่าทั่วไป และเมื่อบริษัทโจทก์ให้จำเลยมาทำสัญญาเช่าเพื่อจำเลยจะได้ใช้เขียงจำหน่ายเนื้อสุกรต่อไป ก็ชอบที่จะต้องทำสัญญาเช่าจากบริษัทโจทก์ การที่จำเลยไม่ยอมทำสัญญาเช่าบริษัทโจทก์จึงมีสิทธิฟ้องขับไล่จำเลยได้ ข้อโต้เถียงของจำเลยเกี่ยวกับผู้มีชื่อซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นคนหนึ่งทำการไม่ชอบอันเป็นกิจการภายในของบริษัทโจทก์นั้น เป็นกรณีที่จำเลยจะต้องไปว่ากล่าวเอาแก่บริษัทโจทก์เป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหาก

คำพิพากษาฎีกาที่ 1721/2512
หน้า 2112 (ประชุมใหญ่)

พนักงานอัยการจังหวัดยะลา
นายมะหรืออาหมัด ซาเรฟ

โจทก์
จำเลย

ผู้ถือหุ้นชนิดใดในบริษัทจำกัดย่อมถือว่าเป็นผู้ลงทุนในบริษัทเท่าจำนวนหุ้นที่ถือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1096 ฉะนั้น เมื่อรัฐถือหุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิรวมกันเกินกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนหุ้นทั้งหมดของธนาคารเกษตรจำกัด ก็ถือว่าธนาคารเกษตร จำกัด มีทุนเกินกว่าร้อยละห้าสิบเป็นของรัฐ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหุ้นเหล่านั้น

เป็นหุ้นที่ไ้ค่าหุ้นเป็นตัวเงินหรือเป็นหุ้นที่ออกให้เสมือนหนึ่งได้ไ้เต็มค่าแล้ว ฉะนั้น เมื่อ
จำเลยซึ่งเป็นพนักงานธนาคารเกษตร จำกัด ยักยอกเงินของธนาคาร จึงต้องมีความผิดตาม
พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาฎีกาที่ 2571/2523

กรมสรรพากรฯ

โจทก์

หน้า 1965

บริษัท สินพรเจริญ จำกัด กับพวก

จำเลย

ผู้ชำระบัญชีปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมาย โดยแบ่งทรัพย์สินของบริษัทจำเลยที่ 1 คืนให้
แก่ผู้ถือหุ้นไป ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าบริษัทจำเลยที่ 1 ยังไม่ได้ชำระค่าภาษีอากรแก่โจทก์ โจทก์ซึ่ง
เป็นเจ้าของนี้มีสิทธิฟ้องบริษัท ผู้ชำระบัญชีและผู้ถือหุ้นให้รับผิดชอบต่อโจทก์ได้

บริษัทจำเลยที่ 1 ท่างบุคคลแสดงผลกำไรและเสียภาษีอากรไม่ชอบ แล้วจ่ายคืนให้
ผู้ถือหุ้นไปโดยฝ่าฝืนกฎหมาย เจ้าหนี้จึงชอบที่จะเรียกเอาคืนจากผู้ถือหุ้นเพื่อใช้ในการชำระหนี้
ของบริษัทจำเลยที่ 1 ได้ จำเลยอื่นซึ่งได้รับแบ่งทรัพย์สินของบริษัทจำเลยที่ 1 ไปโดยไม่ชอบ
จะอ้างว่าได้ชำระค่าหุ้นครบถ้วนตามมูลค่าของหุ้นที่ตนถือแล้ว จึงไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้สิน
ของบริษัทจำเลยที่ 1 นั้น หาได้ไม่

มาตรา 1097

คำพิพากษาฎีกาที่ 2080/2514

นายอนันต์ ทัดตานนท์ กับพวก

โจทก์

หน้า 1851

นายเพ็ญ แซ่ตั้ง กับพวก

จำเลย

ผู้เริ่มก่อการตั้งบริษัทจำกัดเป็นโจทก์ฟ้องเรียกค่าไม้ที่จำเลยซื้อไปในระหว่างที่โจทก์ร่วมกันออกทุนเข้าหุ้นค่าไม้ไปพลางระหว่างขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด จำเลยให้การรับว่าได้ทำสัญญากับโจทก์จริง แต่อ้างว่าโจทก์ผิดสัญญาส่งไม้ไม่ครบ มิได้ต่อสู้ว่าบริษัทเป็นคู่สัญญา จึงไม่มีประเด็นว่าหนี้สินตามฟ้องเป็นของบริษัทหรือไม่ โจทก์มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีได้ แม้จะปรากฏว่าบริษัทนั้นได้จดทะเบียนแล้วก็ตาม

มาตรา 1098

คำพิพากษาฎีกาที่ 1269/2496
หน้า 1136

บริษัทสหข้าวสาร จำกัด
บริษัทสินอาริยะ จำกัด
ธนาคารแหลมทอง จำกัด

โจทก์
จำเลย
ผู้คำประกัน

วัตถุประสงค์ของบริษัทข้อหนึ่งระบุให้ทำการนำทรัพย์สินของบริษัทที่มีอยู่ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ฯลฯ จำนำ จำนอง เอาค้ำประกัน จำหน่ายไป หมุนส่งเป็นตัวเงิน หรือจัดการอย่างใดก็ได้ สุดแต่บริษัทจะเห็นสมควร ดังนี้ การกู้ยืมธรรมดาที่ย่อมอยู่ในอำนาจของบริษัทจะกระทำได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 484/2507
หน้า 942

กรมศุลกากร
บริษัทฟาร์อีสคอนสตรัคชั่น
เซอร์วิสอินคอปอเรชั่น

โจทก์
จำเลย

สาขาเป็นส่วนหนึ่งของบริษัท ไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนอีกต่างหาก ฟ้องระบุว่า “บริษัทธนาคารมณฑล จำกัด สาขาภูเก็ต” ย่อมหมายความว่าฟ้องธนาคารมณฑล จำกัด ซึ่งเป็นนิติบุคคลนั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 1259/2520

บริษัทกรรมสูตร จำกัดฯ
กรมสรรพากร กับพวก

โจทก์
จำเลย

วัตถุประสงค์ของบริษัทโจทก์มีการจำหน่ายรถยนต์ ถือว่าการที่โจทก์จำหน่ายรถยนต์โดยให้เช่าซื้อที่อยู่ในวัตถุประสงค์ของโจทก์

คำพิพากษาฎีกาที่ 1418/2522
หน้า 1145

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคฯ
ห้างหุ้นส่วนจำกัด อุดสาหกรรมห้องเย็น
ระนอง กับพวก

โจทก์
จำเลย

จำเลยที่ 1 เป็นลูกหนี้ค่ากระแสไฟฟ้า จำเลยที่ 2 ทำหนังสือตกลงรับชำระหนี้รายนี้และใช้หนี้กันไป 3 งวด และขอลดอัตราดอกเบี้ยเป็นการกระทำภายในวัตถุประสงค์ที่จำเลยที่ 2 จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดรับโอนกิจการของจำเลยที่ 1 มาทำ จำเลยที่ 2 ต้องรับผิดชอบโดยการเปลี่ยนนี้ใหม่ ซึ่งศาลตีความในเอกสารประกอบพฤติกรรมแห่งคดีทั้งหมดโดยฟังเสียงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่าตัวอักษร

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 307/2523

หน้า 2543

บริษัท ธนพัฒนาทรัสต์ จำกัดฯ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด กรุงเทพวิซุทัศน์

กับพวก

โจทก์

จำเลย

วัตถุประสงค์ในหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัทจำกัดมีว่า จำนองถือได้ว่าบริษัท
ทำสัญญาค้ำประกันการขายสดเชคได้ด้วย

มาตรา 1099

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 979/2495
หน้า 688

พนักงานอัยการ กรมอัยการ
นายเชื้อ อัมพรศรี

โจทก์
จำเลย

จำเลยกล่าวเท็จให้ผู้อื่นจองหุ้นบริษัทหนึ่งซึ่งจำเลยอ้างตนว่าเป็นผู้อำนวยการบริษัทจนผู้อื่นเชื่อถือส่งเงินค่าจองหุ้นครั้งหนึ่งให้แก่จำเลย แต่จำเลยเพียงนำหนังสือบริคณห์ส่งไปจดทะเบียนภายหลัง ซึ่งคนอื่น ๆ เข้าใจว่าจำเลยได้ตั้งเป็นบริษัทแล้ว และต่อจากนั้นจำเลยก็มีได้ดำเนินการต่อไปให้ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อจัดตั้งบริษัทให้เป็นนิติบุคคลขึ้น กิจการที่จำเลยดำเนินอยู่ไม่มีอะไร และศาลฟังได้ว่าจำเลยมีแผนการจะฉ้อโกงมาแต่ต้น จำเลยตั้งบริษัทขึ้นเป็นพิธีบังหน้าเพื่อการทุจริตของจำเลยเท่านั้น ดังนี้ จำเลยย่อมมีความผิดฐานฉ้อโกง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1301/2522

บริษัทไทยประสิทธิ์ประกันภัย จำกัดฯ
นายสีกวง แซ่ตั้ง

โจทก์
จำเลย

โจทก์บรรยายฟ้องแล้วว่า โจทก์เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด จดทะเบียนเลขที่ 1430 ถึงแม้ว่าจะมิได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ แต่การจัดตั้งบริษัทจำกัดนั้นจะต้องนำหนังสือบริคณห์สนธิไปจดทะเบียนและนายทะเบียนจะต้องแต่งย่อรายการไปลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ซึ่งตามกฎหมายให้ถือว่าเป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวง จึงต้องถือว่าจำเลยทราบวัตถุประสงค์ของโจทก์ในหนังสือบริคณห์สนธิแล้ว โจทก์ไม่จำเป็นต้องบรรยายวัตถุประสงค์มาในฟ้องอีก

หมายเหตุ มาตรา 1100 ถึงมาตรา 1102 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

มาตรา 1103

คำพิพากษาฎีกาที่ 1462/2508
หน้า 2164

นายทอง หงส์ลดารมภ์
นายสหัท มหาคุณ กับพวก

โจทก์
จำเลย

การใช้ดวงตราซึ่งมิใช่ดวงตราที่บริษัทจดทะเบียนไว้ประทับในใบแต่งตั้งนายนั้น ถือว่าใช้ดวงตราที่ไม่ถูกต้อง แม้จะนำดวงตรานี้ไปจดทะเบียนภายหลัง ก็ห้ามมีผลย้อนหลัง เป็นการรับรองให้การใช้ดวงตราที่ไม่ถูกต้องนั้นเป็นการใช้ได้ขึ้นมาอย่างใดไม่

หมายเหตุ มาตรา 1104 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1105

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 607/2491
หน้า 719

พระยาปรีชานฤเบศร์
บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด

โจทก์
จำเลย

การออกหุ้นในการเพิ่มทุนบริษัทนั้น จะให้มีราคามูลค่าสูงกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้ได้ต่อเมื่อหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัทให้อำนาจไว้ โดยตกอยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติ
มาตรา 1105 วรรค 2

มาตรา 1106

คำพิพากษาฎีกาที่ 1197/2501
หน้า 1612

นายสอาด เนาว์ถิ่นสุข
บริษัท พลอิสรวัดน์ จำกัด
นายไทม ทิวะสะศิริ

โจทก์
จำเลย
ผู้ร้อง

ผู้ที่เข้าซื้อหุ้นบริษัทนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1106
ย่อมมีความผูกพันที่จะต้องชำระเงินค่าหุ้นเมื่อบริษัทตั้งขึ้น จะถอนการเข้าซื้อหุ้นเสียก่อน
มิได้

หมายเหตุ มาตรา 1107 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1108

คำพิพากษาฎีกาที่ 992/2497
หน้า 928

บริษัทพิศณุการสร้าง จำกัด
นายชกชี ต้นสกุล กับพวก

โจทก์
จำเลย

บริษัทจำกัดอาจฟ้องบังคับตามสัญญาที่จำเลยทำกับบริษัทจำกัดได้ แม้กรรมการบริษัทจำกัดจะลงชื่อในสัญญาไม่ถูกต้องตามข้อบังคับของบริษัทก็ตาม

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาฎีกาที่ 795/2515
หน้า 638

นายสงวน จรณะหุด
บริษัทผลิตสุราเกาหลีแห่งประเทศไทย
จำกัด

โจทก์
จำเลย

โจทก์ฟ้องว่าโจทก์เป็นผู้เริ่มก่อตั้งบริษัทจำเลยด้วยผู้หนึ่ง ในการประชุมตั้งบริษัทที่ประชุมได้ลงมติให้สัตยาบันแก่กิจการที่โจทก์ได้กระทำไปและให้จ่ายเงินแก่โจทก์จำนวนหนึ่งตามสำเนารายงานการประชุมและสำเนาบัญชีรายละเอียดค่าใช้จ่ายท้ายฟ้อง ซึ่งเมื่ออ่านฟ้องของโจทก์ประกอบกับเอกสารท้ายฟ้องแล้ว ฟ้องของโจทก์เป็นอันชัดเจนว่าเงินที่โจทก์เรียกร้องเป็นค่าใช้จ่ายในกิจการที่โจทก์ได้กระทำในฐานะผู้เริ่มก่อตั้งบริษัทจำเลยซึ่งที่ประชุมจัดตั้งบริษัทจำเลยได้ให้สัตยาบันแล้ว ฟ้องของโจทก์จึงไม่เป็นฟ้องเคลือบคลุม

สิทธิเรียกร้องอันเนื่องมาจากการประชุมตั้งบริษัทให้สัตยาบันในค่าใช้จ่ายที่ผู้เริ่มก่อการได้ออกไปในการก่อตั้งบริษัทซึ่งไม่เกี่ยวกับการจ้าง และผู้เริ่มก่อการตั้งบริษัทไม่มีฐานะเป็นผู้รับจ้างของบริษัท จึงจะนำอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 165 (8) มาใช้บังคับไม่ได้

การที่ที่ประชุมตั้งบริษัทให้สัตยาบันหรืออนุมัติให้จ่ายเงินแก่ผู้เริ่มก่อตั้งบริษัทเพื่อทดแทนค่าใช้จ่ายที่ผู้เริ่มก่อตั้งบริษัทต้องเสียไปในการเริ่มก่อตั้งบริษัทนั้น หากใช่เป็นการให้เปล่าหรือให้โดยเสน่หาไม่ และจะนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 526 มาใช้บังคับไม่ได้

หมายเหตุ มาตรา 1109 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1110

คำพิพากษาฎีกาที่ 2080/2514

นายอนันต์ ทัดตานนท์ กับพวก

โจทก์

หน้า 1851

นายเพ็ญ แซ่ตั้ง กับพวก

จำเลย

ผู้เริ่มก่อการตั้งบริษัทจำกัดเป็นโจทก์ฟ้องเรียกเงินค่าไม้ที่จำเลยซื้อไปในระหว่างที่โจทก์ร่วมกันออกทุนเข้าหุ้นค่าไปพลางระหว่างขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด จำเลยให้การรับว่าได้ทำสัญญากับโจทก์จริง แต่อ้างว่าโจทก์ผิดสัญญาส่งไม้ไม่ครบ มิได้ต่อสู้ว่าบริษัทเป็นคู่สัญญา ไม่มีประเด็นนี้สืบตามฟ้องเป็นของบริษัทหรือไม่ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีได้ แม้จะปรากฏว่าบริษัทนั้นได้จดทะเบียนแล้วก็ตาม

มาตรา 1111

คำพิพากษาฎีกาที่ 1504/2497 บริษัทเกษตรกรรมทหารผ่านศึก จำกัด โจทก์
หน้า 1313 นางเสงี่ยม อยู่ริมฝั่งหรือริมฝั่ง จำเลย

ข้อบังคับของบริษัทมีว่า กรรมการจัดการและกรรมการอื่นร่วมกันสองนายมีอำนาจลงชื่อแทนบริษัท ถ้ากรรมการจัดการสามนายลงนามแต่งทนายในคดีที่บริษัทฟ้อง ความโดยไม่มีกรรมการอื่นลงชื่อด้วย ถือว่าไม่เป็นการลงชื่อแทนบริษัทตามข้อบังคับ

คำพิพากษาฎีกาที่ 316 - 318/2500 นายกำธร สมานไทย โจทก์
หน้า 143 บริษัท เกษตรกรรมทหารผ่านศึก จำกัด
กับพวก จำเลย
บริษัท เรือลำเลียง จำกัด โจทก์
บริษัท เกษตรกรรมทหารผ่านศึก จำกัด
กับพวก จำเลย

กรรมการบริษัทจำกัด 2 นาย ลงนามในใบแต่งทนายถูกต้องตามข้อบังคับของบริษัทแล้วทนายลงชื่อในฟ้องเป็นการชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 61, 62 แม้คำฟ้องจะระบุชื่อโจทก์ว่า “บริษัทเรือลำเลียง จำกัด โจทก์ โดยนาย ประสิทธิ์ ทวีสิน กรรมการผู้จัดการ” แต่ผู้เดียว ไม่ระบุชื่อกรรมการอีกนายหนึ่งด้วยก็เป็นฟ้องของบริษัทจำกัด โดยชอบแล้ว

คำพิพากษาฎีกาที่ 347/2506 บริษัทไทยนิคมพาณิชย์ จำกัด โจทก์
หน้า 588 บริษัทน้ำแข็งหนองแค จำกัด กับพวก จำเลย

ข้อจำกัดอำนาจกรรมการในอันจะลงนามผูกพันบริษัทที่ว่าจะต้องมีตราของบริษัท ประทับด้วยนั้น เมื่อได้จดทะเบียนและได้ลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือราชกิจจานุเบกษาแล้ว ต้องถือว่าเป็นอันรู้แก่บุคคลทั่วไป หนังสือสัญญาเช่าซึ่งมีข้อความในตอนต้นว่าบริษัทโดยกรรมการผู้จัดการเป็นผู้เช่า และมีลายมือชื่อกรรมการผู้จัดการในช่องผู้เช่า แต่ไม่มีตราของบริษัท ประทับด้วยนั้น ย่อมไม่ผูกพันบริษัท

คำพิพากษาฎีกาที่ 484/2507 กรมศุลกากร โจทก์
หน้า 942 บริษัทฟาร์อีสต์คอนสตรัคชั่น
เซอร์วิสอินคอปอเรชั่น จำเลย

ผู้ให้เข้าซื้อไม่ได้ลงชื่อในสัญญา สัญญาจึงเป็นโมฆะ เพราะสัญญาเข้าชื่อนั้นเจ้าของทรัพย์สินและผู้เข้าซื้อจะต้องลงชื่อในสัญญาด้วยกันทั้งสองฝ่าย

โจทก์ฟ้องว่าโจทก์ทำสัญญาให้จำเลยเข้าซื้อรถยนต์โดยบรรยายฟ้องว่า การจดทะเบียนกำหนดอำนาจกรรมการของบริษัทไว้ว่า ลายมือชื่อกรรมการใดๆ ร่วมกันพร้อมด้วยตราสำคัญบริษัทมีผลผูกพันบริษัทได้ ส่วนการทำสัญญาเข้าซื้อกับลูกค้าอันเป็นการจัดการบริษัทประจำวันนั้น มติกรรมการกำหนดให้กรรมการใดๆ ลงนามเพียงนายเดวิดได้ จำเลยให้การต่อสู้ว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เนื่องจากสัญญาเข้าซื้อและสัญญาค้ำประกันท้ายฟ้อง กรรมการบริษัทโจทก์ลงชื่อไม่ครบ 2 คน เป็นการผิดข้อบังคับของบริษัทโจทก์ ประเด็นข้อพิพาทจึงมีเพียงว่า โจทก์จะอาศัยสัญญาตามสำเนาท้ายฟ้องมาฟ้องบังคับจำเลยได้หรือไม่เท่านั้น ไม่มีประเด็นไปถึงว่าเป็นการกระทำของตัวแทนซึ่งกระทำโดยปราศจากอำนาจหรือทำนอกเหนือขอบอำนาจและโจทก์ซึ่งเป็นตัวการได้ให้สัตยาบันแล้วหรือไม่ อันเป็นเรื่องนอกประเด็น (อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 1658/2513)

มาตรา 1112

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 196/2517
หน้า 111

นายอดิศักดิ์ ศรีรัตนกร
นายเกรียง อุ๋อุดมยิ่ง

นายสุรินทร์ จงสวัสดิ์

โจทก์
ผู้ขอรับ
ชำระหนี้
จำเลย

จำเลยชักชวนให้ผู้อื่นเข้าซื้อหุ้นบริษัทโดยไม่ได้ระบุว่าเป็นบริษัทจำกัด ได้มีการเริ่มงานไปบ้างแล้วโดยผู้ถือหุ้นมอบให้จำเลยเป็นผู้ดำเนินกิจการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการแต่ผู้เดียว เช่นนี้กิจการที่เข้าหุ้นกันนั้นจึงไม่ใช่บริษัทจำกัด แม้ยังไม่ได้จดทะเบียนผู้ถือหุ้นก็จะขอเงินค่าหุ้นคืนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1112 หาได้ไม่

มาตรา 1113

คำพิพากษาฎีกาที่ 234/2502 องค์การจัดซื้อและจำหน่ายสินค้า โจทก์
หน้า 1005 นายฟ็อง สิทธิธรรม กับพวก จำเลย

มาตรา 1113 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหน้าที่ที่ประชุมตั้งบริษัทไม่ได้อนุมัติ ผู้เริ่ม
ก่อนการต้องรับผิดชอบ หรือแม้จะมีอนุมัติ ผู้เริ่มก่อนการก็ต้องรับผิดชอบไปจนกว่าจะได้จดทะเบียน
บริษัท

คำพิพากษาฎีกาที่ 1741/2505 นายยิว แซ่ฉิน โจทก์
หน้า 1469 นายเมือง บุญชะโด กับพวก จำเลย

ฟ้องว่า บริษัทจำกัดทำละเมิด ภายหลังปรากฏว่าบริษัทยังไม่ได้จดทะเบียนเป็น
นิติบุคคล โจทก์ก็ขอให้ศาลเรียกผู้เริ่มก่อนการเข้ามาเป็นจำเลยรับผิดชอบต่อโจทก์เป็นส่วนตัวตาม
มาตรา 1113 ได้

จดทะเบียนเป็นผู้เริ่มก่อนการและเป็นผู้ถือหุ้นตามหนังสือบริคณห์สนธิแล้ว หาก
จะเปลี่ยนแปลงก็ต้องจดทะเบียน ณ หอทะเบียนแห่งเดียวกันนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ มาตรา 1016 วรรคสอง

คำพิพากษาฎีกาที่ 55/2523 บริษัท สหกาญจน์แท็กซี่ จำกัด โจทก์
หน้า 41 นายเพชรรัตน์ กลิ่นมาลี กับพวก จำเลย

การที่จำเลยที่ 3 ยอมให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ใช้ชื่อบริษัทนครหลวงรถเมล์เล็ก
จำกัด ตลอดจนเครื่องหมายของบริษัทและหมายเลขโทรศัพท์ของบริษัทดังกล่าวติดที่ข้างรถ
จำเลยที่ 2 เท่ากับเป็นการยอมให้รถจำเลยที่ 2 เดิมรับส่งคนโดยสารในนามของบริษัทเป็น
การยอมรับต่อบุคคลภายนอกว่า รถของจำเลยที่ 2 เป็นรถของบริษัท เมื่อจำเลยที่ 1 ที่ 2
กระทำละเมิดต่อโจทก์ แม้บริษัทนครหลวงรถเมล์เล็กจำกัดดังกล่าวยังมีได้จดทะเบียน ไม่มีสภาพ
เป็นนิติบุคคลก็ตาม จำเลยที่ 3 ซึ่งเป็นผู้เริ่มก่อนการบริษัทก็ต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อโจทก์ตาม
บทบัญญัติในมาตรา 1113 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หมายเหตุ เป็นการรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้เริ่มก่อนการ - ผู้รวบรวม

มาตรา 1114

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 467-468/2513
หน้า 533

พนักงานอัยการจังหวัดนครราชสีมา
นายโพธิ์ วรรณปักษ์ กับพวก

โจทก์
จำเลย

การที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1114 ห้ามมิให้ผู้เข้าซื้อซื้อหุ้น
ฟ้องร้องขอให้ศาลเพิกถอนการที่ตนได้เข้าซื้อซื้อ โดยยกเหตุว่าสำคัญผิดหรือต้องข่มขู่หรือ
ถูกหลอกล่อฉ้อฉลนั้น มิได้มีผลเป็นการห้ามมิให้ฟ้องว่าถูกหลอกลวงเป็นคดีอาญารฐานฉ้อโกง
ด้วย

หมายเหตุ มาตรา 1115 ถึงมาตรา 1116 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

มาตรา 1120

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2578/2516

หน้า 1741

บริษัทนครหลวงประกันชีวิต

แห่งประเทศไทย จำกัด

บริษัทธนาคารแห่งเอเชียเพื่อการ

อุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม จำกัด

กับพวก

โจทก์

จำเลย

บริษัทโจทก์และบริษัทจำเลยที่ 1 ต่างรู้เห็นร่วมกันให้บริษัทจำเลยที่ 1 ซึ่งประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ มีไว้ซึ่งหุ้นของบริษัทโจทก์เป็นจำนวนเกินกว่าที่พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์บัญญัติไว้ อันเป็นความผิดอาญา ย่อมได้ชื่อว่าต่างไม่สุจริตด้วยกัน เพราะร่วมกันก่อให้เกิดความผิดทางอาญาขึ้น บริษัทโจทก์จะยกสิทธิอันไม่สุจริตซึ่งเกิดขึ้นจากการกระทำผิดทางอาญาดังกล่าว มาเรียกร้องเงินค่าหุ้นของบริษัทโจทก์ซึ่งยังมิได้รับชำระจากบริษัทจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นผู้ไม่สุจริตด้วยกันหาได้ไม่ เมื่อบริษัทจำเลยที่ 1 ไม่ต้องรับผิดชอบจำเลยที่ 2 และจำเลยร่วมซึ่งกระทำแทนบริษัทจำเลยที่ 1 ก็ไม่ต้องรับผิดชอบด้วย กรณีดังกล่าวแล้ว เป็นเรื่องเรียกเงินค่าหุ้นที่ค้างชำระอันเกิดจากการร่วมกันใช้สิทธิโดยไม่สุจริต จำเลยร่วมในฐานะผู้จัดการหุ้นผู้ทำแทนบริษัทจำเลยที่ 1 จึงมิได้ทำให้เกิดความเสียหายแก่บริษัทโจทก์จะนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 76 มาใช้หาได้ไม่

หมายเหตุ มาตรา 1121 ถึง มาตรา 1122 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

มาตรา 1123

คำพิพากษาฎีกาที่ 23/2508

หน้า 40

บริษัทสหยนต์ชนสงพาณิชย์ (1962)

จำกัด

โจทก์

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล เอกชัย

กับพวก

จำเลย

บริษัทเอกชัยเอ็กซ์พอร์ต อิมพอร์ต

จำกัด

ผู้ร้อง

คัดค้าน

การที่บริษัทจำกัดจะริบหุ้นของผู้ถือหุ้นที่ยังค้างชำระค่าหุ้นเอาออกขายทอดตลาดนั้นจะต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้บริบูรณ์เสียก่อน มิฉะนั้นต้องถือว่าหุ้นนี้ยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ถือหุ้นอยู่ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของผู้ถือหุ้นมีอำนาจขอให้ศาลสั่งยึดหรืออายัดหุ้นนั้นได้

มาตรา 1124

คำพิพากษาฎีกาที่ 23/2508

หน้า 40

บริษัทสหยนต์ขนส่งพาณิชย์

(1962) จำกัด

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล กับพวก

บริษัทเอกชัยเอ็กซ์พอร์ต อิมพอร์ต

โจทก์

จำเลย

ผู้คัดค้าน

การที่บริษัทจำกัดจะริบหุ้นของผู้ถือที่ยังค้างชำระเงินค่าหุ้นเอาออกขายทอดตลาด นั้น จะต้องปฏิบัติการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้บริบูรณ์เสียก่อน มิฉะนั้น ต้องถือว่าหุ้นนั้นยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ถือหุ้นอยู่ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของผู้ถือหุ้นมีอำนาจให้ศาลสั่งยึดหรืออายัดหุ้นนั้นได้

หมายเหตุ มาตรา 1125 ถึงมาตรา 1128 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1129

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1174/2487
หน้า 797

นายจวง จันทรดีก
บริษัทวิซซุสาหะมัทคีไฟฟ้าตริง จำกัดฯ
กับพวก

โจทก์
จำเลย

โอนหุ้นส่วนบริษัทจำกัดชนิดระบุชื่อ เมื่อไม่ได้ลงชื่อผู้รับโอนด้วยยอมเป็นโมฆะ แม้จะได้จดทะเบียนการโอนในทะเบียนของบริษัทก็ใช้ไม่ได้

มาตรา 1141 เป็นแต่ข้อสันนิษฐานว่าทะเบียนของบริษัทถูกต้องและไม่ใช่ข้อสันนิษฐานเด็ดขาด

หุ้นในบริษัทจำกัดเป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่งการโอนหุ้นบริษัทจำกัดไม่สมบูรณ์ ถ้าผู้รับโอนครอบครองมาเกิน 5 ปี ก็อาจได้กรรมสิทธิ์ตามมาตรา 1382

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 337/2490
หน้า 446

นายทองอยู่ วิทยพานิช
นายมานิต วสุวัตร กับพวก

โจทก์
จำเลย

เมื่อข้อบังคับของบริษัทมีว่า จะโอนหุ้นให้คนอื่นไม่ได้นอกจากจะได้รับอนุญาตจากที่ประชุมใหญ่นั้น แม้เป็นกรณีและผู้ถือหุ้นถึงแก่กรรมก็จะทำการโอนหุ้นกันตามอำเภอใจไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 38/2492
หน้า 27

นายจวง จันทรดีก
บริษัทวิซซุสาหะมัทคีไฟฟ้าตริงฯ
กับพวก

โจทก์
จำเลย

อย่างไรจึงจะเรียกว่าครอบครองหุ้นของบริษัทจำกัดซึ่งคนได้รับโอนโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายนั้น ต้องดูพฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ ไป

การโอนหุ้นเป็นโมฆะนั้น ถ้าผู้รับโอนครอบครองหุ้นเกิน 5 ปีแล้วยอมได้หุ้นเป็นสิทธิ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 739/2501
หน้า 860

นายพงษ์สวัสดิ์ สุริโยทัย
นายชาติ บุรโยธิน

โจทก์
จำเลย

โอนหุ้นที่จองไว้ เมื่อบริษัทได้ก่อตั้งขึ้นแล้ว ผู้โอนต้องไปจัดการโอนให้ผู้รับโอนตามสัญญา

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาฎีกาที่ 413/2503

หน้า 466

บริษัทยิบอินซอย จำกัด

พลตรีหลวงวิศิษฐ์ยุทธศาสตร์

บริษัทนำธนาพาณิชย์ จำกัด

โจทก์

ผู้ร้อง

จำเลย

การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อ ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานรับรองลายมือชื่อนั้นด้วยแล้ว ย่อมเป็นโมฆะ

คำพิพากษาฎีกาที่ 1086/2512

หน้า 1488

ร้อยตำรวจตรีพอล มณีรัตน์

พลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์

บริษัทนครหลวงประกันชีวิต

แห่งประเทศไทย จำกัด

โจทก์

ผู้ร้อง

จำเลย

การโอนหุ้นบริษัทจำกัดชนิดระบุชื่อในใบหุ้นนั้น แม้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อกับผู้รับโอน แต่เมื่อไม่มีพยานลงชื่อรับรองลายมือชื่อย่อมเป็นโมฆะ

การโอนหุ้นซึ่งตกเป็นโมฆะ แม้บริษัทจะได้ลงชื่อผู้รับโอนในทะเบียนผู้ถือหุ้นและเคยนัดหมายให้ผู้รับโอนเข้าประชุมในฐานะผู้ถือหุ้นก็ดี ก็ไม่ทำให้ผู้รับโอนกลายเป็นผู้ถือหุ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย

คำพิพากษาฎีกาที่ 270/2508

หน้า 299

นายพงษ์ศักดิ์ หาญภักดี

บริษัทโรงเลื่อยจักร ส.และบุตร จำกัด

กับพวก

โจทก์

จำเลย

เมื่อจดทะเบียนการจัดตั้งบริษัทแล้ว บริษัทไม่ได้ทำใบหุ้นมอบให้แก่ผู้ถือหุ้น ถ้าโจทก์ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นได้โอนหุ้นให้แก่จำเลยที่ 2 แล้ว โจทก์ก็ไม่มีอำนาจฟ้องขอเลิกบริษัทและการโอนหุ้นของโจทก์หาจำต้องได้รับความยินยอมของบริษัทไม่ และไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือการโอนก็บริบูรณ์

คำพิพากษาฎีกาที่ 1725/2513

หน้า 2262

นายณรงค์ หวังบำรุงศักดิ์ กับพวก

บริษัทช่อถนนนทรีฯขนส่ง จำกัด

กับพวก

โจทก์

จำเลย

สัญญามีใจความเพียงว่า บริษัทจำเลยที่ 1 ตกลงโอนขายหุ้นของผู้ถือหุ้นทั้งหมดและรับรองว่าจะจัดให้ผู้ถือหุ้นเดิมลงชื่อโอนให้แก่โจทก์ภายใน 15 วัน การทำสัญญาดังนี้ยังมีใช้การดำเนินการโอนหุ้น จะนำมาตรา 1129 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับหาได้ไม่ จึงไม่อาจถือว่าข้อตกลงนี้เป็นโมฆะตามมาตราดังกล่าว

คำพิพากษาฎีกาที่ 2081-2087/2514	นายยุติ บวรรัตนารักษ์	โจทก์
หน้า 1857	นางสาวกมลทิพย์ ลิมปพยอม	จำเลย
	นายยุติ บวรรัตนารักษ์	โจทก์
	แพทย์หญิงฉวี ลิมปพยอม ฯลฯ	จำเลย

บิดาผู้ใช้อำนาจปกครองมีอำนาจจัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของบุตรผู้เยาว์ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของบุตร เว้นแต่ในกรณีที่ประโยชน์ของผู้ใช้อำนาจปกครองขัดกับประโยชน์ของผู้เยาว์ จะต้องได้รับอนุญาตของศาลก่อน มิฉะนั้นเป็นโมฆะ

บิดานำหุ้นของบุตรผู้เยาว์ไปโอนตีใช้หนี้ส่วนตัวของบิดา ประโยชน์ของบิดาผู้ใช้ อำนาจปกครองย่อมขัดกับประโยชน์ของบุตรผู้เยาว์ ถ้าบิดาทำไปโดยไม่ได้รับอนุญาตจาก ศาลย่อมเป็นโมฆะ

ผู้ถือหุ้นทำหน้าที่เสมือนกรรมสิทธิในหุ้นของตนให้บิดา บิดานำหุ้นนั้นไปโอนตี ใช้หนี้ให้โจทก์ แต่ทำการโอนหุ้นกันไม่ได้เพราะขัดกับข้อบังคับของบริษัท ดังนี้ ผู้ถือหุ้นนั้น ไม่ต้องรับผิดชอบเงินค่าหุ้นให้โจทก์ เพราะไม่มีนิติสัมพันธ์กับโจทก์

ผู้ถือหุ้นทำหน้าที่เสมือนอำนาจให้บิดานำหุ้นของตนไปจำหน่าย ประกันเงินกู้ ขายโอน หรือจำหน่ายด้วยประการใดๆ บิดานำหุ้นนั้นไปโอนตีใช้หนี้ให้โจทก์โดยอาศัยใบมอบอำนาจ ต้องถือว่าผู้โอนหุ้นนั้นมีนิติสัมพันธ์กับโจทก์ด้วย และเมื่อต่อมาปรากฏว่าโอนหุ้นให้โจทก์ ไม่ได้ ผู้ถือหุ้นย่อมต้องรับผิดชอบเงินค่าหุ้นให้โจทก์

คำพิพากษาฎีกาที่ 1308/2515	นางสาวเนย์ เมฆวิชัย	โจทก์
หน้า 1051	บริษัทสกุลไทย จำกัด กับพวก	จำเลย

ผู้โอนเป็นผู้ถือหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้น ได้มีหนังสือถึงบริษัทว่ามีความประสงค์ จะโอนหุ้นให้แก่ผู้รับโอน ขอให้จัดการโอนให้ และผู้รับโอนก็มีหนังสือถึงบริษัทว่ามีความ ประสงค์จะรับโอนหุ้นดังกล่าวจากผู้โอน ขอให้จัดการโอนให้ด้วย หนังสือ 2 ฉบับนี้ เป็น เรื่องที่ผู้โอนและผู้รับโอนมีไปถึงบริษัทให้จัดการโอนหุ้นให้เท่านั้น หากใช่เป็นหนังสือโอนหุ้น ที่ผู้โอนกับผู้รับโอนลงลายมือชื่อไว้ต่อกันไม่ แม้ผู้โอนกับผู้รับโอนจะสมัครใจซื้อขายหุ้นกัน แต่เมื่อมิได้ทำตามแบบที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1129 วรรค 2 บังคับไว้ การโอนหุ้นนี้ก็ตกเป็นโมฆะ

คำพิพากษาฎีกาที่ 1069/2519

หน้า 557

กรมสรรพากร

บริษัทอิสานพัฒนาการขนส่ง จำกัด

นางสุภา กลางหล้า

โจทก์

จำเลย

ผู้ร้อง

ผู้ถือหุ้นอ้างว่าโอนหุ้นระบุชื่อแล้ว แต่ไม่ทำตามมาตรา 1129 เป็นโมฆะ

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาฎีกาที่ 2930/2519

หน้า 1574

นายเสรี เอ มุขี กับพวก

นายเรย์ เอ็ม ฮิลล์ กับพวก

โจทก์

จำเลย

โจทก์ที่ 3 ลงชื่อมอบใบหุ้นในบริษัทจำกัดที่โจทก์ถือไว้แก่ธนาคารโดยให้โอนหุ้นที่มอบไว้แก่ธนาคารเป็นประกันหนี้ได้ เมื่อโจทก์ไม่ชำระหนี้แก่ธนาคารตามกำหนด ธนาคารโอนหุ้นเป็นของธนาคารและโอนต่อไปยังผู้อื่นได้ตามข้อสัญญานั้น ข้อบังคับของบริษัทที่ว่ากรรมการอาจปฏิเสธการโอนหุ้นได้นั้น ไม่ได้บังคับว่ากรรมการต้องอนุมัติก่อนจึงจะโอนหุ้นได้ เมื่อกรรมการลงชื่อในใบโอนหุ้นแล้วจะปฏิเสธการโอนภายหลังย่อมเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต

คำพิพากษาฎีกาที่ 1127/2521

หน้า 700

นางอุดร ทับทิมทอง ฯ

นางจรรยา ส. ต้นสกุล

โจทก์

จำเลย

ที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1129 บังคับไว้ว่า การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อในใบหุ้นต้องแสดงเลขหมายหุ้นซึ่งโอนกันลงในตราสารการโอนด้วยนั้น ก็เพื่อว่าถ้าผู้โอนมีหุ้นหลายหุ้นและต้องการโอนเพียงบางหุ้นก็ให้ระบุเลขหมายหุ้นที่โอนไปเพื่อจะได้รู้แน่นอนว่าหุ้นใดยังอยู่หรือโอนให้ใครไปแล้ว แต่ในกรณีที่ผู้โอนมีอยู่เพียงหุ้นเดียวหรือหลายหุ้นแต่ต้องการโอนไปทั้งหมด เพียงแต่ระบุในเอกสารการโอนว่าขอโอนหุ้นนั้น หรือโอนหุ้นทั้งหมดเท่าที่ผู้โอนมีอยู่ให้แก่ผู้รับโอน ก็ถือได้ว่าเป็นการแสดงเลขหมายของหุ้นซึ่งโอนกันแล้ว การโอนหุ้นไม่เป็นโมฆะ

แม้การโอนหุ้นให้แก่จำเลยได้ทำขึ้นโดยจำเลยใช้กลอุบายหลอกลวง แต่เมื่อได้ความว่าผู้โอนคิดแล้วว่าจำเลยให้เงินค่าตอบแทน ดีกว่าเหตุการณข้างหน้าที่ไม่แน่นอนว่าหุ้นนั้นจะยังมีประโยชน์อยู่หรือไม่เป็นมูลเหตุจูงใจประกอบด้วย หากแต่ลำพังคำกล่าวของจำเลยแต่อย่างเดียวไม่ กลฉ้อฉลดังกล่าวจึงไม่ถึงขนาดซึ่งถ้ามิได้มีกลฉ้อฉลเช่นนั้นการอันนั้นคงจะมีได้ทำขึ้นเลยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 122 สัญญาโอนหุ้นจึงไม่เป็นโมฆะด้วยเหตุแห่งกลฉ้อฉล

การโอนหุ้นบริษัทจำกัดชนิดระบุชื่อต้องมีพยานลงลายมือชื่อในหนังสือโอนหุ้น มิฉะนั้นเป็นโมฆะ แม้จะทำต่อหน้าพยานรู้เห็นหลายคนก็ตาม ผู้ที่รับโอนหุ้นต่อไปโดยสุจริต และเสียค่าตอบแทนก็ไม่ใช่เจ้าของหุ้น

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

หมายเหตุ มาตรา 1130 ถึงมาตรา 1131 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1132

คำพิพากษาฎีกาที่ 2177/2522
หน้า 1743

นายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ
บริษัท รวมมิตรวิศวกรสถาปัตย์ จำกัด

โจทก์
จำเลย

โจทก์ซื้อหุ้นบริษัทจำเลย จากศาลขายทอดตลาดในการบังคับคดีที่ผู้ถือหุ้นบริษัท
จำเลยเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา เป็นการได้หุ้นมาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา 1132 จำเลยจะอ้างว่าขัดต่อข้อบังคับการโอนหุ้นของบริษัทจำเลยไม่ได้

หมายเหตุ เป็นการได้หุ้นในเหตุบางอย่าง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
1132 จึงเป็นข้อยกเว้นไม่อยู่ในข้อบังคับการโอนหุ้นของบริษัทจำเลย-ผู้รวบรวม

มาตรา 1133

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 741-743/2501 นายทิม โชตนา ฯ โจทก์
หน้า 871 บริษัทเหมืองแร่แม่สะเรียง จำกัดฯ จำเลย

เงินที่บริษัทได้มาภายหลังที่ผู้ถือหุ้นได้โอนหุ้นไปแล้ว เป็นเงินชดใช้ค่าเสียหายที่
ได้ก่อให้เกิดแก่บริษัทก่อนที่จะได้มีการโอนหุ้น ผู้ถือหุ้นที่โอนหุ้นไปแล้วจะเรียกให้แบ่งกำไร
ไม่ได้ ผู้ถือหุ้นจะได้รับก็แต่เงินปันผลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกำไรเท่านั้น เมื่อโอนหุ้นไปแล้ว
ผู้รับโอนก็รับสิทธิของผู้โอนไป ผู้โอนจึงไม่มีสิทธิจะเรียกร้องเงินชดใช้ที่บริษัทได้มาภายหลัง
การโอน จะนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 111 (2) มาใช้ในเรื่องนี้ไม่ได้

(มีบันทึกท้ายฎีกา)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1590/2503 บริษัท ศรีมหาราชา จำกัด โจทก์
หน้า 1771 (ประชุมใหญ่) บริษัท วนแสงไทย จำกัด กับพวก จำเลย
นายอุดร กุลวิวัฒน์ กับพวก ผู้ร้อง

ผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดได้โอนหุ้นของตนทั้งหมดให้ผู้อื่นไปแล้ว โดยบริษัทได้แก้
ทะเบียนให้ผู้รับโอนเป็นผู้ถือหุ้นแล้ว แม้เงินค่าหุ้นนั้นจะยังส่งใช้ไม่ครบก็ดี ผู้รับโอนก็ยอม
รับโอนไปทั้งสิทธิและหน้าที่ต่อบริษัท บริษัทหมดสิทธิจะเรียกร้องเงินค่าหุ้นที่ขาดจากผู้โอน
หุ้นนั้น ฉะนั้น โจทก์ผู้ชนะคดีบริษัทจะขออายัดสิทธิเรียกร้องบังคับให้ผู้โอนหุ้นชำระเงิน
ค่าหุ้นที่ยังใช้ไม่ครบไม่ได้

หมายเหตุ มาตรา 1134 ถึงมาตรา 1137 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

มาตรา 1138

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 38/2492

หน้า 27

นายจวง จันทรติก

บริษัทวิษุสาหะมัทคีไฟฟ้าตรง จำกัดฯ

กับพวก

โจทก์

จำเลย

อย่างไรจึงจะเรียกว่าครอบครองหุ้นของบริษัทจำกัดซึ่งตนได้รับโอนโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายนั้น ต้องดูพฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ ไป

บริษัทจำกัดได้แก้ไขทะเบียนผู้ถือหุ้นในทะเบียน และได้ส่งบัญชีรายนามผู้ถือหุ้นไปยังกองทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทแล้วตามคำร้องของผู้ถือหุ้น แม้การโอนเป็นโมฆะ ก็ถือว่าผู้รับโอนครอบครองหุ้นตั้งแต่วันที่บริษัทแก้ไขทะเบียน ไม่ใช่วันที่ผู้รับโอนเข้าประชุมในที่ประชุมบริษัท

การโอนหุ้นเป็นโมฆะนั้น ถ้าผู้รับโอนครอบครองหุ้นเกิน 5 ปีแล้วย่อมได้หุ้นเป็นสิทธิ

มาตรา 1139

คำพิพากษาฎีกาที่ 65/2507
หน้า 95

ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงสีสุทธิ
บริษัทตั้งไทย จำกัด
นายจี ธีรัตำ

โจทก์
จำเลย
ผู้ร้อง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1141 ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นเป็นพยานหลักฐานอันถูกต้อง แม้สมุดทะเบียนนี้สูญหายไป เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของบริษัทผู้ล้มละลายก็อ้างบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นที่กรรมการบริษัทคัดสำเนาส่งนายทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1139 วรรค 2 เป็นพยานในคดีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกให้ผู้ถือหุ้นชำระค่าหุ้นที่ยังค้างชำระแก่บริษัทผู้ล้มละลายได้

หมายเหตุ มาตรา 1140 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1141

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1174/2487
หน้า 797

นายจวง จันทรศักดิ์
บริษัทวิษุสาหะมัคคีไฟฟ้าตรัง จำกัดฯ
กับพวก

โจทก์
จำเลย

มาตรา 1141 เป็นแต่ข้อสันนิษฐานว่าทะเบียนของบริษัทถูกต้องและไม่ใช่อ้างข้อสันนิษฐานเด็ดขาด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 65/2507
หน้า 95

ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงสีสุทธิ
บริษัทตั้งไทย จำกัด
นายจี สีราดำ

โจทก์
จำเลย
ผู้ร้อง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1141 ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นเป็นพยานหลักฐานอันถูกต้อง แม้สมุดทะเบียนนี้สูญหายไป เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของบริษัทผู้ล้มละลายก็อ้างบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นที่กรรมการบริษัทคัดสำเนาส่งนายทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1139 วรรค 2 เป็นพยานในคดีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกให้ผู้ถือหุ้นชำระค่าหุ้นที่ยังค้างชำระแก่บริษัทผู้ล้มละลายได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 270/2508
หน้า 299

นายพงษ์ศักดิ์ หาญภักดี
บริษัทโรงเลื่อยจักร ส. และบุตร จำกัด
กับพวก

โจทก์
จำเลย

การมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในสมุดทะเบียนของทางราชการ เป็นแต่ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายซึ่งอาจนำสืบหักล้างได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1330/2508
หน้า 2465

บริษัทเอเชียพาณิชย์ประกันสรรพภัย
จำกัด
กรมสรรพากร

โจทก์
จำเลย

แม้กฎหมายจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นเป็นพยานหลักฐานอันถูกต้อง ก็เป็นข้อสันนิษฐานไม่เด็ดขาด ซึ่งอาจหักล้างโดยพยานหลักฐานอื่นได้ ฉะนั้นเมื่อหลักฐานเอกสารของบริษัทโจทก์ที่สร้างขึ้นเองผิดพลาด ก็ย่อมไม่เป็นหลักฐานที่จะรับฟังเป็นความจริงได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 2362/2520
หน้า 1783

นายวสันต์ จิรมนัส
พลเรือเอกหม่อมเจ้ากาพวรรณดิศ
ดิศกุล กับพวก

โจทก์
จำเลย

บัญชีผู้ถือหุ้น และบันทึกรายงานการประชุม และข้อมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น
หรือที่ประชุมกรรมการนั้น เป็นแต่เพียงข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่า เป็นพยานหลักฐาน
อันถูกต้องหรือเป็นไปโดยชอบเท่านั้น จึงอาจนำสืบหักล้างได้

หมายเหตุ มาตรา 1142 ถึงมาตรา 1143 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

ส่วนที่ 3 วิธีจัดการบริษัทจำกัด

1. บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา 1144

คำพิพากษาฎีกาที่ 892/2486 บริษัทโอเรียนเต็ลสโตร์ จำกัดฯ โจทก์
หน้า 809 นายบันจูน เจตสมมา กับพวก จำเลย

ข้อบังคับของบริษัทให้อำนาจกรรมการคนเดียวลงนามแทนบริษัทได้ ก็ย่อมมีอำนาจลงนามคนเดียวมอบอำนาจให้ผู้อื่นยื่นฟ้องความแทนบริษัทได้ตามมาตรา 1144 ไม่ต้องห้ามตามมาตรา 800 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(มีบันทึกท้ายฎีกา)

คำพิพากษาฎีกาที่ 570/2487 นายเอ.เอ.อาร์.ชาเลบายฯ โจทก์
หน้า 331 บริษัทวารศัพท์ จำกัด จำเลย

ผู้จัดการบริษัทการพิมพ์สั่งซื้อกระดาษแทนผู้ว่าจ้างพิมพ์หนังสือโดยผู้ว่าจ้างพิมพ์มิได้มอบหมายให้สั่งซื้อและมีได้ให้สัปดาห์น เมื่อผู้ขายมาฟ้องเรียกราคากระดาษจากบริษัท บริษัทมิได้ต่อสู้ในทางว่าผู้จัดการทำนอกเหนืออำนาจ ดังนี้ บริษัทก็ต้องรับผิดชอบราคา

คำพิพากษาฎีกาที่ 185/2489 อัยการตะกั่วป่า โจทก์
หน้า 138 บริษัทอิสเอเชียติกอินดัสตรี แอนด์
แพลน เติชั่น กับพวก จำเลย

ผู้รับประทานบัตรทำเหมืองแร่ยื่นบัญชีงบเดือนการขุดหาแร่และจำหน่ายแร่ไม่ถูกต้องต่อความเป็นจริง อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่ มาตรา 35 นั้น ถ้าผู้รับประทานบัตรเป็นบริษัทนิติบุคคล และการยื่นบัญชีทำโดยผู้จัดการบริษัท บริษัทก็ต้องรับผิดชอบและถูกลงโทษทางอาญาตามมาตรา 35 นั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 337/2490 นายทองอยู่ วิทยาณิช โจทก์
หน้า 445 นายมานิต วสุวัตร กับพวก จำเลย

เมื่อผู้ถือหุ้นตาย ก็ถือว่าการโอนหุ้นเป็นหน้าที่ของกรรมการทุกคนที่จะต้องจัดทำ

คำพิพากษาฎีกาที่ 777/2498 บริษัทहरषा จำกัดฯ โจทก์
หน้า 790 บริษัทประดิษฐ์กรรมทหารผ่านศึก
จำกัด จำเลย
กรรมการบริษัทจำกัดลงชื่อในหนังสือ โดยไม่มีตราของบริษัทประทับ ผิดข้อบังคับ
ของบริษัท แต่บริษัทได้เซ็ดกรรมการผู้นั้นออกเป็นตัวแทนตลอดมาตั้งแต่แรกและต่อจากนั้น
ไปอีก การกระทำของกรรมการผู้นั้นย่อมผูกพันบริษัทได้
(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาฎีกาที่ 704/2499 บริษัทหริตวร จำกัด โจทก์
หน้า 526 บริษัทสินสยาม จำกัด จำเลย
การดำเนินกิจการของบริษัทจำกัดนั้น บริษัทหาจำต้องแสดงเจตนาโดยผู้แทนของ
บริษัทเสมอไปไม่ บริษัทอาจถือเอาประโยชน์และต้องรับผิดชอบจากการกระทำโดยทางตัวแทน
ของบริษัทก็ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1269/2499 บริษัทสหข้าวสาร จำกัด โจทก์
หน้า 1136 บริษัทสินอาริยะ จำกัด จำเลย
ธนาคารแหลมทอง จำกัด ผู้ค้าประกัน
วัตถุประสงค์ของบริษัทข้อหนึ่งระบุให้ทำการนำทรัพย์สินของบริษัทที่มีอยู่ทั้งหมด
หรือแต่บางส่วน ฯลฯ จำนำ จำนอง เอาค้ำประกัน จำหน่ายไป หมุนส่งเป็นตัวแทน หรือ
จัดการอย่างใดก็ได้ที่สุดแต่บริษัทจะเห็นสมควร ดังนี้ การกู้ยืมธรรมดาที่ย่อมอยู่ในอำนาจของ
บริษัทจะกระทำได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 279/2508 บริษัทสหเวชภัณฑ์ประกันภัย
จำกัด โจทก์
หน้า 315 นายปทุม ชื่นเกิดลาภ กับพวก จำเลย
เมื่อข้อบังคับของบริษัทระบุว่า ในการลงชื่อทำการแทนบริษัทต้องมีกรรมการ
2 คนลงชื่อ แต่บริษัทโจทก์ฟ้องโดยมีกรรมการคนเดียวลงชื่อแต่ทนาย เมื่อจำเลยตัดฟ้อง
ว่ากรรมการผู้เดียวไม่มีอำนาจ กรรมการสองคนของบริษัทโจทก์ยื่นคำร้องขอให้ศาลยกฟ้อง
กระทำของทนายโจทก์ และเพียงแต่ขอให้ศาลทราบไว้เท่านั้น ไม่แต่ทนายความเข้ามาใหม่
ให้ถูกต้อง อำนาจดำเนินคดีของทนายโจทก์ซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยกรรมการผู้เดียวยังคงบกพร่อง
ไม่สมบูรณ์อยู่เช่นเดิม ศาลจึงต้องพิพากษายกฟ้อง

คำพิพากษาฎีกาที่ 1533/2508
หน้า 2482

บริษัทส่งเสริมมิตรภาพ จำกัด
ร้อยเอกหลวงจ่านองรณภักดิ์

โจทก์
จำเลย

ประธานกรรมการบริษัทจำกัดไปทำสัญญาแทนบริษัทโดยมิได้ประทับตราตามข้อบ่งคับ ถ้าบริษัทได้นำเอาสัญญานั้นมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินกิจการของตน ย่อมถือว่าบริษัทได้ให้สัตยาบันและมีผลผูกพันแล้ว บริษัทจะปฏิเสธไม่รับผิดชอบและขอให้เพิกถอนสัญญาดังกล่าวไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1550/2508
หน้า 2484

บริษัทลือกซ์เลย์ (กรุงเทพ)
จำกัด
กรมสรรพากร กับพวก

โจทก์
จำเลย

บริษัทในต่างประเทศทำหนังสือมอบอำนาจระบุชื่อผู้รับมอบอำนาจ ตำบลบ้าน และมีข้อความต่อไปว่า กรรมการบริษัทโจทก์ รวมทั้งระบุที่ตั้งสำนักงานของโจทก์ด้วย เพียงเท่านั้นยังไม่ชัดเจนว่าตั้งบุคคลนั้นเป็นส่วนตัวหรือในฐานะกรรมการบริษัทโจทก์ อันจะผูกพันโจทก์ในฐานะที่ผู้รับมอบอำนาจนั้นเป็นกรรมการผู้แทนนิติบุคคล จึงจำต้องพิจารณาพฤติการณ์อื่น ๆ ประกอบด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ 1620/2508
หน้า 2260

พนักงานอัยการ กรมอัยการ
บริษัทสันติภาพ (ฮั่วเพ็ง 1958)
จำกัด กับพวก

โจทก์
จำเลย

จำเลยที่ 1 เป็นบริษัทจำกัด เป็นนิติบุคคล จึงเป็นเพียงบุคคลสมมุติโดยอำนาจของกฎหมาย ดำเนินหรือปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของบริษัทด้วยตนเองไม่ได้ ต้องดำเนินหรือปฏิบัติงานโดยผู้แทน จำเลยที่ 2 เป็นกรรมการผู้จัดการ จึงเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินหรือปฏิบัติงานของบริษัทจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 กระทำผิด ก็ได้ชื่อว่าเป็นการกระทำของจำเลยที่ 2 ด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ 1641/2508
หน้า 2265

บริษัทจังหวัดยะลา จำกัด
นายสมบูรณ์ พงษ์ยศโสทรโร
กับพวก

โจทก์
จำเลย

ตามข้อบ่งคับของบริษัทมีว่า ต้องมีกรรมการของบริษัท 2 นายลงนามในบรรดาเอกสารสำคัญแทนบริษัท แต่ต้องประทับตราสำคัญของบริษัทด้วย ดังนี้ ประธานกรรมการมอบอำนาจให้กรรมการผู้จัดการดำเนินคดีแทนบริษัทแต่ผู้เดียว กรรมการผู้จัดการลงชื่อ

แต่งตั้งนายแต่ผู้เดียวและประทับตราบริษัทด้วย นอกจากนั้นตามรายงานการประชุมของบริษัท คณะกรรมการลงมติมอบอำนาจให้กรรมการผู้จัดการผู้นั้นดำเนินคดีกับจำเลยและคนอื่นได้ ผู้รับมอบอำนาจมีอำนาจดำเนินคดีแทนบริษัทโจทก์ได้

จำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการบริษัทโจทก์ จำเลยที่ 2 เป็นผู้ค้าประกันจำเลยที่ 1 โดยไม่จำกัดความรับผิด ต่อมาจำเลยที่ 2 บอกเลิกสัญญาค้าประกัน บริษัทโจทก์ว่ายังตรวจทรัพย์สินและทำงานบุคคลไม่เสร็จจะถอนไม่ได้ นั้น จำเลยที่ 2 บอกเลิกการค้าประกันได้โดยไม่ต้องรับผิดในหนี้ภายหลังบอกเลิก ส่วนหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนที่จำเลยที่ 2 บอกเลิกสัญญา จำเลยที่ 2 ก็ยังรับผิดชอบต่อโจทก์อยู่ ฉะนั้น เมื่อโจทก์เรียกร้องจากจำเลยที่ 1 ไม่ได้ โจทก์ก็มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยที่ 2 ในฐานะผู้ค้าประกันชำระหนี้ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1630/2509
หน้า 1840

ธนาคารเกษตร จำกัด
บริษัท เค ที. บราวเดอร์ส จำกัด
กับพวก

โจทก์
จำเลย

บริษัทจำเลยมีกรรมการ 3 คน ตามข้อบังคับต้องมีกรรมการ 2 คน ลงชื่อเป็นสำคัญจึงจะผูกพันบริษัท แต่สัญญาที่โจทก์นำมาฟ้องมีกรรมการคนเดียวลงชื่อ ตั้งแต่ตั้งบริษัทมา กรรมการอีก 2 คนไม่เข้าจัดการ ได้มอบอำนาจให้กรรมการจัดการลงชื่อเป็นผู้จัดการ จึงเป็นการเซ็ดกรรมการนั้นเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ทำการในฐานะตัวแทน ดังนั้นสัญญาที่โจทก์นำมาฟ้องเป็นสัญญาที่กรรมการที่ลงชื่อได้กระทำไปในหน้าที่กรรมการผู้จัดการ และเป็นตัวแทนบริษัทจำเลย และได้ประทับตราบริษัทไว้ด้วย ถือได้ว่าบริษัทจำเลยได้กระทำนิติกรรมและกิจการกับโจทก์เอง บริษัทจำเลยจะกลับปฏิเสธความรับผิดหาได้ไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ 158/2509
หน้า 1900

นายเง็กซัง แซ่ลิ้ม
บริษัทฟาร์อีสต์มิลชวลโอเปอร์เรชั่น
จำกัด กับพวก

โจทก์
จำเลย

จำเลยที่ 1 เป็นบริษัทจำกัด จำเลยที่ 2 เป็นกรรมการจัดการ จำเลยที่ 2 ได้ออกใบสั่งให้โจทก์ถมดินให้จำเลยที่ 1 โดยลงชื่อในใบสั่งนั้นคนเดียว แม้ตามข้อบังคับของจำเลยที่ 1 จะมีว่ากรรมการสามนายร่วมกันลงลายมือชื่อในเอกสารสำคัญแทนบริษัทและต้องประทับตราสำคัญของบริษัทด้วยก็ตาม การกระทำของจำเลยที่ 2 ก็ผูกพันให้จำเลยที่ 1 ต้องรับผิดเพราะถือว่าจำเลยที่ 2 กระทำการเป็นตัวแทนจำเลยที่ 1

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 618/2510

หน้า 893

นายโอกาส สาครวาสี

บริษัทสุภภาคใต้ จำกัด

บริษัทสุราเวียงใต้ จำกัด กับพวก

ผู้ชำระบัญชี

โจทก์

จำเลย

จำเลยที่ 1 เป็นบริษัทจำกัด และตามฟ้องก็ฟ้องเรียกทรัพย์สินจากจำเลยฐานลากมิควรได้ เนื่องจากจำเลยยึดถือทรัพย์สินเหล่านั้นไว้โดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้จึงต้องถือว่าของเหล่านั้นตกอยู่ในความยึดถือครอบครองของจำเลยที่ 1 เท่านั้น จำเลยที่ 2 ที่ 3 ซึ่งเป็นประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการมิได้ยึดถือครอบครองทรัพย์สินเป็นการส่วนตัวแต่อย่างใด จึงไม่ต้องรับผิดชอบร่วมกับจำเลยที่ 1

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 807-808/2510

หน้า 1331

นายโกเรีย สิงสอน กับพวก

บริษัทโรงสีสุวรรณบวร จำกัด

กับพวก

โจทก์

จำเลย

จำเลยที่ 2 กระทำในนามผู้จัดการบริษัท จำเลยที่ 1 ได้เอาตราของบริษัทจำเลยที่ 1 มาตีประทับด้วย ถือว่าจำเลยที่ 2 ในฐานะผู้จัดการจำเลยที่ 1 ได้ซื้อข้าวไปจากโจทก์แทนจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 473/2513

หน้า 551

บริษัทประสงค์วัฒนา จำกัด

บริษัทจรัสและเพื่อน

โจทก์

จำเลย

ข้อบังคับของบริษัทมีความว่า เมื่อมีการประชุมสามัญประจำปีภายหลังแต่การจดทะเบียนบริษัทในทุก ๆ ปีต่อไปของบริษัท ผู้ที่เป็นกรรมการต้องออกจากตำแหน่งทั้งสิ้น ดังนี้ มิได้หมายความว่า กรรมการอยู่ในตำแหน่งได้เพียงคราวละ 1 ปี หลังจากตั้งกรรมการชุดเดิมแล้ว ถ้าบริษัทไม่มีการประชุมสามัญประจำปี กรรมการชุดเดิมจึงยังเป็นกรรมการของบริษัทอยู่ มีอำนาจแต่งตั้งนายฟ้องคดีได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1658/2513

หน้า 2170 (ประชุมใหญ่)

บริษัทไทยสงวน จำกัด กับพวก

นายสุนัย พรพิบูลย์

โจทก์

จำเลย

บริษัทจำกัดเป็นโจทก์ฟ้องว่าจำเลยได้เข้าซื้อรถไปจากโจทก์แล้วผิดสัญญา ปรากฏว่าตามหนังสือรับรองของหอทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางระบุไว้ว่า กรรมการผู้มีอำนาจลงชื่อแทนบริษัทโจทก์มีอยู่ 3 คน 2 ใน 3 คนนี้ร่วมกันมีอำนาจลงลายมือชื่อกระทำการแทนบริษัทได้โดยต้องประทับตราสำคัญของบริษัทด้วย แต่สัญญาเข้าชื่อนั้นมีกรรมการเพียงคนเดียวลงลายมือชื่อไว้ในฐานะผู้ให้เข้าชื่อ ดังนี้ ย่อมถือไม่ได้ว่าบริษัทโจทก์เป็นคู่สัญญาเข้าซื้อกับ

จำเลย บริษัทโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยให้รับผิดชอบตามสัญญาเช่าซื้อ และศาลไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าจะเป็นการกระทำของตัวแทนซึ่งกระทำไปโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนือขอบเขตอำนาจและตัวการได้ให้สัตยาบันแล้วหรือไม่ เพราะเป็นเรื่องนอกประเด็น

คำพิพากษาฎีกาที่ 1725/2513

นายณรงค์ หวังบำรุงศักดิ์

กับพวก

โจทก์

หน้า 2262

บริษัทชองนนทรีฯขนส่ง จำกัด

กับพวก

จำเลย

จำเลยที่ 1 เป็นบริษัทจำกัด จำเลยที่ 2 เป็นกรรมการผู้จัดการ ผู้มีอำนาจซึ่งเป็นผู้แทนของบริษัทจำเลยที่ 1 ก็ต้องกระทำการไปตามวัตถุประสงค์และข้อบังคับของบริษัทจำเลยที่ 1 และอยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้น เมื่อจำเลยที่ 2 ไปทำสัญญาโอนขายกิจการของบริษัทจำเลยที่ 1 อันเป็นการกระทำที่อยู่นอกวัตถุประสงค์ของบริษัท และบรรดาผู้ถือหุ้นก็ไม่เคยประชุมใหญ่อนุมัติให้จำเลยที่ 2 ทำสัญญาโอนขายได้ และสัญญานั้นจะโอนขายหุ้นทั้งหมดให้แก่โจทก์โดยมิได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ตามข้อบังคับของบริษัท ดังนี้ สัญญาจะโอนหุ้นและกิจการของบริษัทที่จำเลยกระทำไปนั้นจึงไม่ผูกพันบริษัทจำเลยที่ 1 และเมื่อจำเลยที่ 2 ทำสัญญาในฐานะผู้แทนของบริษัทจำเลยที่ 1 มิได้เป็นคู่สัญญาในฐานะส่วนตัว จำเลยที่ 2 จึงไม่ผูกพันที่จะโอนหุ้นและส่งมอบกิจการของบริษัทให้แก่โจทก์ด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ 1309/2515

นายสุภชัย ไชยวัฒนารุ่งเลิศ

โจทก์

หน้า 1057

บริษัท เอส.ดี.

เขนเนอราลคอนแทกเตอร์ จำกัด

จำเลย

กรรมการผู้จัดการของบริษัทจำกัดลงนามในสัญญาจ้างแรงงานเป็นผู้แทนบริษัทโดยมิได้ประทับตราของบริษัท แม้ว่าตามข้อบังคับของบริษัท กรรมการผู้จัดการลงลายมือชื่อในสัญญาต้องประทับตราสำคัญของบริษัทด้วยจึงจะผูกพันบริษัท แต่เมื่อปรากฏว่าบริษัทได้ยอมรับเอาผลงานที่โจทก์ทำให้จนมีการชำระค่าจ้างกันเรียบร้อยไปงวดหนึ่งแล้ว บริษัทจะต้องผูกพันและรับผิดชอบต่อสัญญานั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 1925/2516

บริษัทขนส่งสุพรรณพัฒนา จำกัด

หน้า 1466

โดยร้อยตำรวจโทสำเนียง ศิริเลิศ

กรรมการผู้จัดการ

โจทก์

นายบุญศรี สุขสมพงษ์

จำเลย

บริษัทขนส่งสุพรรณพัฒนา จำกัด
โดยนายนิยม วีระบุตร ประธาน
กรรมการ
และนายสฤติชัย ตั้งกงนุช
กรรมการผู้จัดการ

ผู้ร้อง

แม้ในขณะที่ยื่นฟ้อง กรรมการผู้จัดการบริษัทโจทก์มีอำนาจจัดการแทนโจทก์ได้ แต่ต่อมาผู้ที่มีอำนาจกระทำการเป็นผู้แทนของโจทก์ เปลี่ยนแปลงไปเป็นของบุคคลอื่นแล้ว สิทธิที่จะจัดการแทนโจทก์ของกรรมการผู้จัดการคนเดิมย่อมสิ้นสุดลง

การพิจารณาถึงตัวผู้ที่มีอำนาจจัดการแทนบริษัทโจทก์ในปัจจุบัน ย่อมต้องถือเอาข้อความในทะเบียนนิติบุคคลของหอทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทเป็นหลักฐาน แม้กรรมการผู้จัดการคนเดิมจะคัดค้านว่า การแก้ไขข้อบังคับของบริษัทได้กระทำไปโดยมติที่ไม่ชอบด้วย หนังสือปริกณห์สนธิของบริษัท ก็เป็นเรื่องที่ต้องไปว่ากล่าวกันเป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหาก

คำพิพากษาฎีกาที่ 2577/2518
หน้า 3074

บริษัท พีชสยาม จำกัดฯ กับพวก
นายมนตรี เจียรนนท์
นายพิชิต จุลอริวงศ์

โจทก์
จำเลย
ผู้ร้อง

บริษัทจำกัดขณะคดี กรรมการคนหนึ่งซึ่งลงชื่อฟ้องคดีพิพาทกันอยู่กับกรรมการอื่นในเรื่องถูกถอนอำนาจ แต่ยังมีกรรมการอื่นทำการแทนบริษัทได้ จึงไม่เป็นเหตุที่ศาลจะสั่งงดจ่ายเงินที่หากจำเลยจะชำระแก่บริษัทโดยผ่านทางศาล

คำพิพากษาฎีกาที่ 1980/2519

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ฯ
พลตำรวจเอกหลวงชาติตระการ-
โกศล กับพวก

โจทก์
จำเลย

กรรมการบริษัทที่ไม่ใช่ผู้จัดการ ไม่มีหน้าที่จัดธุรกิจของบริษัท คงเป็นแต่ผู้แทนของบริษัทในฐานะที่บริษัทเป็นนิติบุคคล และมีหน้าที่ให้คำปรึกษาในการประชุมกรรมการผู้จัดการเท่านั้น ปรากฏว่าการจัดธุรกิจของบริษัทซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้จัดการได้ทำให้บริษัทต้องเสียหาย ดังนี้ หากการกระทำนั้นมิได้อยู่ในข้อหนึ่งข้อใดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1168 ซึ่งกรรมการของบริษัทจะต้องรับผิดชอบร่วมกันแล้ว กรรมการที่ไม่ใช่ผู้จัดการ ก็ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบ

การที่กรรมการบริษัททะเลาะไม่เรียกประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อแจ้งให้ทราบว่าเป็นบริษัทขาดทุนตลอดมาทุกปี และเมื่อบริษัทขาดทุนลงถึงกึ่งจำนวนต้นทุน กรรมการก็ไม่เคยเรียก

ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อแจ้งให้ทราบถึงการขาดทุนนั้น เป็นข้อที่น่าตำหนิ แต่ก็มีใช้สาเหตุโดยตรงที่ทำให้บริษัทเสียหาย กรรมการบริษัทจึงไม่ต้องรับผิดชอบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1246/2520

นายประเมิน คำจิม

ผู้ร้อง

หน้า 909

นายประมวล คำจิม กับพวก

ผู้คัดค้าน

การที่ ส. ผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดออกเสียงในการประชุมใหญ่วิสามัญผู้ถือหุ้นลงคะแนนเลือกตนเองเป็นกรรมการบริษัท แม้จะเห็นได้ว่า ส. มีส่วนได้เสียในข้อตั้งกรรมการซึ่งที่ประชุมใหญ่จะลงมติ แต่ก็เป็นส่วนได้เสียธรรมดา หากมีส่วนได้เสียเป็นพิเศษตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1185 ไม่ เพราะการตั้งกรรมการบริษัทเป็นวิธีการจัดการบริษัทจำกัดที่ตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา 1144, 1151 มิใช่เป็นเรื่องส่วนตัวของ ส. โดยเฉพาะ ส. ย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกคนได้ และเมื่อไม่ปรากฏว่าการตั้งกรรมการเพิ่มผิดต่อข้อบังคับของบริษัท จะถือว่า ส. ใช้สิทธิโดยไม่สุจริตมิได้ มติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของบริษัทที่ให้ ส. เป็นกรรมการบริษัท จึงชอบด้วยกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1448/2520

กรมสรรพสามิต

โจทก์

บริษัทกรุงเทพเศรษฐพรรณ จำกัด

กับพวก

จำเลย

กรรมการผู้จัดการบริษัทจำเลยที่ 2 ลงลายมือชื่อในสัญญาเป็นผู้ค้ำประกันและประทับตราของบริษัทจำเลยที่ 2 เห็นได้ชัดว่ากระทำในฐานะกรรมการผู้จัดการซึ่งเป็นตัวแทนหรือตัวแทนเชิดของจำเลยที่ 2 มิใช่กระทำในฐานะส่วนตัว และยังปรากฏว่าจำเลยที่ 2 ยอมรับรองการทำสัญญาดังกล่าวของกรรมการผู้จัดการ จำเลยที่ 2 จึงต้องรับผิดชอบตามสัญญาแม้ข้อบังคับของจำเลยที่ 2 จะมีว่ากรรมการจะต้องลงนามร่วมกัน 2 คน จึงจะทำการแทนบริษัทได้ ก็เป็นเรื่องการจำกัดอำนาจกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนของบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 75 อันเป็นคนละกรณีกับการกระทำโดยทางตัวแทน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2392/2523

บริษัท โรงพิมพ์ผ้าศิลป์ชัย

จำกัดฯ

โจทก์

หน้า 2698

นายปรีชา จำปีทอง

จำเลย

สัญญาจ้างระบุว่า ว. ลงนามในสัญญาในฐานะผู้แทนบริษัทโจทก์และบริษัทโจทก์ได้ยอมรับเอาผลงานที่จำเลยทำให้ตามสัญญา จนกระทั่งบริษัทได้จ่ายค่าจ้างให้จำเลย

ครบถ้วนตามสัญญาแล้ว แม้จะไม่ได้ประทับตราสำคัญของบริษัทตามข้อบังคับ บริษัทโจทก์
ก็มีอำนาจฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 336/2525
หน้า 238

นายชวน อรุณรัตนา
บริษัทยนตรภัณฑ์ จำกัด

โจทก์
จำเลย

โจทก์เป็นผู้ถือหุ้นและมีตำแหน่งเป็นกรรมการจัดการบริษัทจำเลย โดยได้รับ
ตำแหน่งด้วยการเลือกจากผู้ถือหุ้น มีรายได้เป็นเงินเดือน มีสิทธิและหน้าที่ในสวัสดิการ
ของบริษัทเช่นเดียวกับพนักงานอื่น โจทก์จึงเป็นผู้ที่ได้ตกลงทำงานให้แก่บริษัทเพื่อรับค่าจ้าง
ถือได้ว่าเป็นลูกจ้างตามความหมายในกฎหมายคุ้มครองแรงงาน

หมายเหตุ มาตรา 1145 ถึงมาตรา 1149 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศาลฎีกา

บัญชีผู้ถือหุ้น บันทึกรายงานการประชุมและข้อมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นหรือที่ประชุมกรรมการนั้น เป็นแต่เพียงข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่าเป็นพยานหลักฐานอันถูกต้อง และเป็นไปโดยชอบเท่านั้น จึงอาจนำสืบหักล้างว่าไม่ถูกต้องหรือเป็นไปโดยมิชอบได้

หมายเหตุ มาตรา 1150 และมาตรา 1152 ถึงมาตรา 1154 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1155

คำพิพากษาศฎีกาที่ 310/2510
หน้า 310

นางต้นกิมกี
บริษัทเอ็งอึ้งการพิมพ์ จำกัด
กับพวก
นายเกา แซ่ไอ้ว กับพวก

โจทก์
จำเลย
ผู้ร้องสอด

กรรมการของบริษัทผู้หนึ่งจะอยู่ในตำแหน่งได้ถึงสิ้นปี 2497 เมื่อกรรมการผู้นั้น
ตายลง กรรมการที่เหลือเลือกผู้อื่นเป็นกรรมการแทนเมื่อ พ.ศ. 2505 ดังนี้ ย่อมขัดกับ
มาตรา 1155

หมายเหตุ มาตรา 1156 ไม่ปรากฏคำพิพากษาศฎีกา

มาตรา 1157

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1925/2516
หน้า 1466

บริษัทชนสงส์สุพรรณพัฒนา จำกัด
นายศรี สุขสมพงษ์ กับพวก

โจทก์
จำเลย

บริษัทโจทก์โดยกรรมการผู้จัดการคนเดิมฟ้องคดีไว้ แล้วต่อมาบริษัทโจทก์ได้เปลี่ยนผู้ที่มีอำนาจกระทำการเป็นผู้แทน สิทธิที่จะจัดการแทนโจทก์ของกรรมการผู้จัดการคนเดิมย่อมสิ้นสุดลง ผู้แทนคนใหม่ของบริษัทโจทก์ย่อมเป็นผู้ชดอตนฟ้องคดีนั้นได้

การพิจารณาถึงตัวผู้ที่มีอำนาจจัดการแทนบริษัทโจทก์ในปัจจุบัน ย่อมต้องถือเอาข้อความในทะเบียนนิติบุคคลของหอทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทเป็นหลักฐาน แม้กรรมการผู้จัดการคนเดิมจะคัดค้านว่า การแก้ไขข้อบังคับของบริษัทได้กระทำไปโดยมติที่ไม่ชอบด้วยหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัทก็เป็นเรื่องที่ต้องไปว่ากล่าวกันเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1246/2520
หน้า 909

นายประเมิน คำจิม
นายประมวล คำจิม กับพวก

ผู้ร้อง
ผู้ร้องคัดค้าน

การที่ ส. ผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดออกเสียงในการประชุมใหญ่วิสามัญ ผู้ถือหุ้น

ลงคะแนนเลือกตนเองเป็นกรรมการบริษัท แม้จะเห็นได้ว่า ส. มีส่วนได้เสียในข้อตั้งกรรมการซึ่งที่ประชุมใหญ่จะลงมติ แต่ก็เป็นส่วนได้เสียตามธรรมดา หาใช่เป็นส่วนได้เสียเป็นพิเศษตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1185 ไม่ เพราะการตั้งกรรมการบริษัทเป็นวิธีการจัดการบริษัทจำกัดตั้งที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1144, 1151 มิใช่เป็นเรื่องส่วนตัวของ ส. โดยเฉพาะ ส. ย่อมมีสิทธิออกเสียงคะแนนเลือกตนเองได้ และเมื่อไม่ปรากฏว่าการตั้งกรรมการเพิ่มผิดต่อข้อบังคับของบริษัท จะถือว่า ส. ใช้สิทธิโดยไม่สุจริตมิได้มติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของบริษัทที่ให้ ส. เป็นกรรมการบริษัทจึงชอบด้วยกฎหมาย

การที่ ป. ผู้ถือหุ้นของบริษัทออกเสียงลงคะแนนมอบอำนาจให้ตนเองเป็นผู้ไปจดทะเบียนเพิ่มกรรมการตามมติของที่ประชุมนั้น เป็นเรื่องเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1157 หาใช่เพื่อประโยชน์ของ ป. ไม่ ถือไม่ได้ว่า ป. เป็นผู้มีส่วนได้เสียเป็นพิเศษ มติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นที่มอบให้ ป. ไปจดทะเบียนเพิ่มกรรมการจึงชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา 1158

คำพิพากษาฎีกาที่ 417/2501
หน้า 441

บริษัทเดินเรือไทย จำกัด
นายจ้อยเซ็ง แซ่ซ้อ

โจทก์
จำเลย

ข้อบังคับของบริษัทมีว่า คณะกรรมการมีอำนาจตั้งตัวแทน ฯลฯ เป็นโจทก์จำเลย
ในศาล ฯลฯ กรรมการ 2 นายมีอำนาจลงนามในสัญญาตราสาร และประทับตราบริษัท ฯลฯ
การมอบอำนาจให้ผู้จัดการฟ้องคดีแพ่งแทนบริษัทโดยมิได้ผ่านคณะกรรมการย่อมทำไม่ได้
มติคณะกรรมการที่ขอให้สร้างบ้านพัก ไม่หมายความถึงให้อำนาจฟ้องคดีด้วย

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาฎีกาที่ 419/2501
หน้า 450

บริษัทหริตวร จำกัด
บริษัทปราจีนบุรีผ่านศึก จำกัด
ร้อยตรีเปลื้อง เกตุทอง

โจทก์
ผู้ร้องขอทรัพย์
จำเลย

กรรมการผู้จัดการบริษัทลงนามในสัญญาในฐานะผู้จัดการบริษัทแต่ผู้เดียว แต่บริษัท
ก็รับเอาผลงานตามสัญญาต่อมา แม้ข้อบังคับของบริษัทกำหนดให้กรรมการ 2 นายลง
นาม สัญญานั้นก็ผูกพันบริษัท

หมายเหตุ มาตรา 1159 ถึงมาตรา 1163 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1164

คำพิพากษาฎีกาที่ 1641/2508
หน้า 2265

บริษัทจังหวัดยะลา จำกัด
นายสมบุญ พงษ์ยศโร กับพวก

โจทก์
จำเลย

ตามข้อบังคับของบริษัทมีว่า ต้องมีกรรมการของบริษัท 2 นายลงนามในบรรดาเอกสารสำคัญแทนบริษัท แต่ต้องประทับตราสำคัญของบริษัทด้วย ดังนี้ ประธานกรรมการมอบอำนาจให้กรรมการผู้จัดการดำเนินคดีแทนบริษัทแต่ผู้เดียว กรรมการผู้จัดการลงชื่อแต่งตั้งนายผู้เดียว และประทับตราบริษัทด้วย นอกจากนั้นตามรายงานการประชุมของบริษัท คณะกรรมการลงมติมอบอำนาจให้กรรมการผู้จัดการผู้นั้นดำเนินคดีกับจำเลยและคนอื่นได้ ผู้รับมอบอำนาจมีอำนาจดำเนินคดีแทนบริษัทโจทก์ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1448/2520

กรมสรรพสามิต
บริษัทกรุงเทพเศรษฐพรรณ จำกัด
กับพวก

โจทก์
จำเลย

กรรมการผู้จัดการบริษัทจำเลยที่ 2 ลงลายมือชื่อในสัญญาเป็นคู่ค้าประกันและประทับตราของบริษัทจำเลยที่ 2 เห็นได้ชัดว่ากระทำในฐานะกรรมการผู้จัดการซึ่งเป็นตัวแทนหรือเป็นตัวแทนเชิดของจำเลยที่ 2 มิได้กระทำในฐานะส่วนตัว และยังปรากฏว่าจำเลยที่ 2 ยอมรับรองการทำสัญญาดังกล่าวของกรรมการผู้จัดการ จำเลยที่ 2 จึงต้องรับผิดชอบตามสัญญา แม้ข้อบังคับของจำเลยที่ 2 จะมีว่ากรรมการจะต้องลงนามร่วมกัน 2 คน จึงจะทำการแทนบริษัทได้ ก็เป็นเรื่องการจำกัดอำนาจกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนของบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 75 อันเป็นคนละกรณีกับการกระทำโดยทางตัวแทน

หมายเหตุ มาตรา 1165 ถึงมาตรา 1166 ไม่ปรากฏคำพิพากษาฎีกา

มาตรา 1167

คำพิพากษาฎีกาที่ 1144/2493 พนักงานอัยการ กรมอัยการ โจทก์
หน้า 1189 นายชิวเต็ง แซ่เตี้ย กับพวก จำเลย
บริษัทจำกัดมีลวดเก็บไว้ในโกดังของบริษัทโดยมีแขกยามเฝ้ารักษา ถือได้ว่า
ลวดอยู่ในความครอบครองของบริษัทซึ่งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย เมื่อไม่มีการแจ้งปริมาณ
สถานที่เก็บอันเป็นการฝ่าฝืนประกาศคณะกรรมการควบคุมเรื่องอุปโภคบริโภค ในกรณีเช่นนี้
ถือว่าบริษัทเป็นผู้กระทำผิด กรรมการหรือผู้จัดการบริษัทหาที่มีความผิดเป็นส่วนตัวไม่
(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาฎีกาที่ 344/2494 บริษัทเสริมสิน จำกัด โจทก์
หน้า 323 นายหลี่อัน แซ่ฮุย กับพวก จำเลย
ข้อบังคับของบริษัทมีว่า “กรรมการ 2 นายมีอำนาจลงนามในสัญญาตราสาร
หรือเอกสารสำคัญแทนบริษัท แต่ต้องประทับตราของบริษัทด้วย” ดังนี้ กรรมการของ
บริษัท 2 นาย ย่อมมีอำนาจลงนามและประทับตราของบริษัทในใบแต่งตั้งนาย เมื่อฟ้องคดี
เรียกเงินจากลูกหนี้ของบริษัทได้โดยชอบ

สัญญาประนีประนอมยอมความนั้นลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบตามสัญญาฝ่าย
เดียวอีกฝ่ายหนึ่งก็ยอมฟ้องร้องให้บังคับตามสัญญาได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1671/2494 นายชำ แซ่เฮง โจทก์
หน้า 1342 บริษัท โพธิทอง จำกัด จำเลย
แม้ข้อบังคับของบริษัทจะมีระบุไว้ว่า กรรมการผู้มีชื่อคนหนึ่งแต่ผู้เดียวมีอำนาจ
ลงลายมือชื่อและประทับตราผูกพัน บริษัทได้ก็ตาม ก็เป็นข้อบังคับในเรื่องอำนาจของกรรมการ
ถ้าไม่มีข้อห้ามไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว ผู้จัดการบริษัทก็อาจที่จะลงนามในสัญญาผูกมัดบริษัทได้
(อ้างฎีกาที่ 645/2486 และ 892/2496)

คำพิพากษาฎีกาที่ 1525/2494 บริษัทย่งสง จำกัด โจทก์
หน้า 1216 นายก้าน รัตนสาขา กับพวก จำเลย
แม้ในคำขอจดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดได้ระบุไว้ว่า กรรมการหนึ่งนายมีอำนาจ
ลงนามแทนบริษัทได้ แต่ต้องประทับตราของบริษัทก็ดี เมื่อปรากฏว่ากรรมการซึ่งเป็นผู้จัด

การของบริษัทที่ยืมปูนซิเมนต์ของผู้อื่นมาใช้ในกิจการของบริษัทแล้ว บริษัทจะไม่ยอมรับผิด โดยได้เพียงว่าใบสั่งของที่ยืมปูนซิเมนต์มามีแต่กรรมการผู้จัดการลงนาม ไม่มีตราของบริษัท ด้วยนั้นไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1808/2494
หน้า 1413

บริษัททวีผลประกันภัย จำกัด
บริษัทชนมบ่งไทยเจริญ จำกัด
กับพวก

โจทก์
จำเลย

เมื่อข้อบังคับของบริษัทระบุให้อำนาจกรรมการ 2 คน ทำนิติกรรมแทนบริษัทได้ ฉะนั้นกรรมการของบริษัท 2 คน จึงมีอำนาจเป็นผู้แทนของบริษัทในการฟ้องคดีได้ และในกรณีเช่นนี้กรรมการ 2 คน นั้นได้ชื่อว่า ผู้แทนของบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 75 หาใช่ตัวแทนตามมาตรา 801 ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 777/2496
หน้า 790

บริษัทहरषा จำกัด ๑
บริษัทประดิษฐกรรมทหารผ่านศึก
จำกัด

โจทก์
จำเลย

ข้อความในหนังสือสัญญามอบอำนาจให้ตัวแทนตกลงลดราคาที่จะขายทรัพย์สินได้ก่อนลงนามในสัญญาตัวการขอเพิ่มข้อความว่าจะลดราคาเกินร้อยละ 10 ต้องให้ตัวการยินยอมก่อนตัวแทนว่า ข้อความในสัญญานั้นจะแก้ไม่ได้ และได้พูดว่าถ้าจะลดราคาลงเกินกว่าร้อยละ 10 ตัวแทนจะบอกให้ตัวการทราบก่อน ตัวการก็ลงนามในสัญญาโดยไม่มี การแก้ไขข้อความอย่างใด กับมีพฤติการณ์แสดงว่าถ้าลดราคาเพียงร้อยละ 10 ไม่มีทางจะขาย ทรัพย์สินได้สำเร็จ ดังนี้ ไม่พอถือว่าได้มีข้อจำกัดอำนาจของตัวแทนในการที่จะลดราคาขาย ลงเกินกว่าร้อยละ 10

กรรมการบริษัทจำกัดลงชื่อในหนังสือโดยไม่มีตราของบริษัทประทับ ผิดข้อบังคับ ของบริษัท แต่บริษัทได้เซตกรรมการผู้นั้นออกเป็นตัวแทนตลอดมาตั้งแต่แรกและต่อจากนั้น ไปอีก การกระทำของกรรมการผู้นั้นย่อมผูกพันบริษัทได้

(มีบันทึกและหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1078/2496
หน้า 1247

บริษัทเอื้อวิทยาพาณิชย์ จำกัด
บริษัทหัวหิน จำกัด กับพวก

โจทก์
จำเลย

ประธานกรรมการบริษัทจำเลยลงชื่อและประทับตราในสัญญา แต่ผิดข้อบังคับ ของบริษัทจำเลยที่ว่าต้องมีกรรมการลงชื่อ 2 คนนั้น แม้จะไม่ได้ทำโดยการแสดงเจตนาของ

ผู้แทนบริษัทก็ดี ถ้าปรากฏว่าที่ประธานกรรมการทำไปนั้นเป็นการทำแทนบริษัทจำเลย และบริษัทก็ได้รับเอาผลของนิติกรรมตลอดมา บริษัทจะปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้

บริษัทโจทก์บอกเลิกสัญญาโดยกรรมการลงชื่อไม่ครบตามข้อบังคับของบริษัท จำเลยจะอ้างขึ้นปฏิเสธการบอกเลิกสัญญาไม่ได้

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาฎีกาที่ 1141/2502

นายฉวี โกมลภิติ

โจทก์

หน้า 1371

บริษัทยูไนเต็ดมอเตอร์เวคส์

จำกัด กับพวก

จำเลย

โจทก์เป็นประธานกรรมการบริษัทจำเลย และเป็นเจ้าของที่ดินและตึกซึ่งบริษัท จำเลยเช่าอยู่ โจทก์ได้ทำสัญญาจะขายที่ดินและตึกที่บริษัทจำเลยเช่าให้แก่ผู้อื่น โดยมีเงื่อนไข เป็นสารสำคัญว่า โจทก์รับรองจะให้บริษัทจำเลยออกจากตึก และให้ผู้ซื้อเข้าครอบครอง ภายใน 3 เดือนนับแต่วันทำสัญญา ถ้าโจทก์ไม่สามารถปฏิบัติได้ โจทก์ยอมให้ผู้ซื้อปรับ 160,000 บาท โจทก์ได้แจ้งให้บริษัทจำเลยทราบแต่เพียงให้ออกจากที่ดินและตึกภายใน 3 เดือน ครั้นก่อนครบกำหนด 3 เดือน เพียง 1 วัน โจทก์จึงได้แจ้งให้บริษัทจำเลยทราบว่า ถ้าโจทก์ส่งมอบที่ดินและตึกให้แก่ผู้ซื้อไม่ได้ตามกำหนด โจทก์จะถูกผู้ซื้อเรียกค่าเสียหาย ดังนี้ ถือว่าโจทก์ผู้เป็นประธานกรรมการบริษัทจำเลย มีหน้าที่จะต้องใช้ความเอื้อเฟื้อสอดส่อง อย่างบุคคลค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวัง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1168 โจทก์กลับปกปิดความจริงเรื่องที่จะต้องถูกผู้ซื้อเรียกค่าเสียหาย เพิ่งแจ้งให้ บริษัททราบต่อเมื่ออีก 1 วันจะต้องถูกผู้ซื้อปรับ การกระทำของโจทก์เป็นการจงใจหรือ ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผิดวิสัยบุคคลค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวังจะพึง ปฏิบัติ ทำให้บริษัทจำเลยและผู้ถือหุ้นทั้งหลายต้องเสียหาย โจทก์จะนำผลแห่งความละเมิด ของตนมาฟ้องร้องเรียกเบี้ยปรับที่โจทก์ต้องเสียแก่ผู้ซื้อไปจากบริษัทจำเลยไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1725/2513

นายณรงค์ หวังบำรุงศักดิ์

กับพวก

โจทก์

หน้า 2262

บริษัทชองนนทรีฯขนส่ง จำกัด

กับพวก

จำเลย

จำเลยที่ 2 ทำสัญญาขายหุ้นและกิจการของบริษัทจำเลยที่ 1 แก่โจทก์โดยปราศ- จากอำนาจที่จะกระทำแทนบริษัท เมื่อบริษัทจำเลยที่ 1 มิได้ให้สัตยาบันแก่การที่จำเลยที่ 2 เข้าทำสัญญา และโจทก์ก็มีใ้รู้ที่อยู่จำเลยที่ 2 เข้าทำสัญญาโดยปราศจากอำนาจ จำเลยที่